

2013. január

Imbora

kíváncsi diákok lapja

ÚJ ROVAT!

A GYERMEKKOR ÉVSZÁZADAI
Szócs IMRE rovata
Egy szent gyermekora

8. OLDAL

Cimbora Kaláka pályázat

II. forduló

- három forduló (a decemberi, januári, februári Cimborában)
- pályázati kérdések a 21-22. és a 31-34. oldalon
- kitöltendő szelvény a 34. oldalon

Mindhárom szelvényt egy borítékban
2013. március 5-ig küldjétek el szerkesztőségünk postacímére.

Orbán Ferenc zenész és a Cimbora illusztrációs pályázata

III. kör

Pályázni lehet az alább felsorolt mondókák, gyermekdalok illusztrációjával:

A gúnárom fekete Szarkatánc A gazda rétre ment

A legjobb rajzok megjelennek a készülő CD mellékletében.

FŐDÍJ

Részvétel a 12. Cimbora Kaláka Táborban

Technika: szabadon választható képzőművészeti technika

Méret: A/4

Beküldés módja: az elkészült műveket a Cimbora-szerkesztőség postacímére várja a bíráló bizottság

Beküldési határidő: 2013. február 15.

A 2. és a 3. kör eredményeit az
áprilisi Cimborában közöljük.

CIMBORA – 2013. január, XXIV. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10-15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Cimbora Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Cant IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Bogdán László, Csillag István, Forrai Tibor,
Keszeg Ágnes, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Vetrő Bodoni Barnabás, Zsigmond Győző

A borítón Csillag István rajza.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimbora Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055, Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com
Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A KOMUNITAS ALAPÍTVÁNY

Nemzeti Kulturális
Alapprogram

Tartalom

Cimbirodalom

FEKETE VINCE

Cincogósi Elemér (*Verses meseregény*)

Tizenegyedik CIN 4. oldal

BODA EDIT

Nem akarok csillag lenni! 6. oldal

A GYERMEKKOR ÉVSZÁZADAI

SZŐCS IMRE rovata

Egy szent gyermekora 8. oldal

EDŐságek

GERGELY EDÓ rovata

Fogadalomtövisek – fogadalomvirágok 11. oldal

Mesés kalandok

KESZEG VILMOS rovata

Tudjuk-e, melyik a legrégebb népmesénk? 12. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

A fény krónikása

A szín-téren: Weegee 14. oldal

Időutazás az „átkosban”

NOVÁK CSABA ZOLTÁN rovata

A kommunizmus válsága Romániában 16. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

A vadaktól a látomások világáig

A 20. század avantgárd irányzatai 17. oldal

Pályázati kérdések 21. oldal

Történetes történelem

EGRY GÁBOR rovata

Térkép e táj... 23. oldal

Hogyan nézzünk filmet

SZÁNTAI JÁNOS rovata

Cinikus film egy romantikus hősről 25. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 26. oldal

Hegyen-völgyön kul-túra

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Algyógy és környéke 27. oldal

Ti írtátok 28. oldal

Szócsavargó 30. oldal

Keresztretjtvények 31. oldal

Szelvény

A Cimborá Kaláka Pályázat szelvénye 34. oldal

Cimbi képtára 35. oldal

FEKETE VINCE

Cincogósi Elemér

- Verses meseregény -

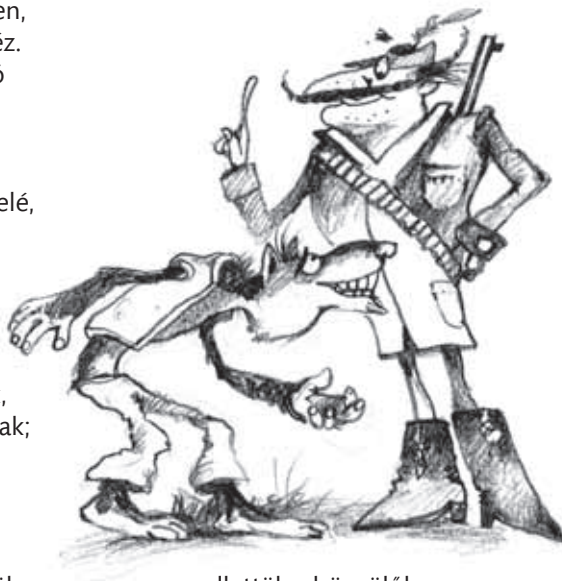
TIZENEGYEDIK CIN

amelyben Cincogósiék alászállnak a Csokivulkán mélyébe

Csokivulkán mélyén hagytuk hőseinket ezúttal, kik egy zsákba kapaszkodva suhantak a „vonattal”, minthogy ez a kétvagonos, kanyargózó „szerelvény”, mozdonyát a félelemtől maga előtt terelvén, „bagolymotort” rejtett belül, benzín volt benne a félsz; fogózkodtak is mindketten, mint bőrre ragad rá a méz. Ám hirtelen szemet sértő fényességet éreztek a föld alatt, meleg is volt, buzgón verítékeztek, mert a baglyunk nem kifelé, lefelé szállt terhével, vonszolván a hőseinket maga után kevéssel; csapódtak is ide-oda, neki kőnek és falnak, terméknek és furatoknak, meg kemény barlangaljnak; egy lefelé keskenyedő tölcsérbe vitt az útjuk, mint amilyen Dante apó pokla, amint jól tudjuk, melyet egyre kisebb körök fognak legott gyűrűbe, s minden körben súlyosabb bűn büntetésének helye. Hitetlenek, eretnekek vannak nála szép számmal, rablók, királyok és csalók, s gyilkosok egy hodállyal... No, de nem kell szaporítanom Dante apó érdemét, (bár egy babér jutna tőle, azt a betyár mindenit!), különben is ez a... mi is?... nem éppen az ő pokla... néznek széjjel egereink, s szemük a fényt megszokja,

mialatt a bagoly velük köröz, s lefelé szállva ereszkednek Csokivulkán bugyborékos aljába.

Meresztgetik szemecskéik, s látnak oly sok „szenvédőt”: első bugyorban vannak az asztal mellett csámcsogók; van belőlük jócskán itt lenn,

s mellettük a hörpölők, akik a leveskét mindig csak hangosan szürcsölék; olyanok, kik nem szerették odafenn a spenótot, és most tiszta spenót között dalolják, hogy be jó ott.

A második körben, ahogy haladgatnak lefelé, szemük elé újabb látvány most azokat tereli... azokat, kik kényeztetett királylányok s királyfik, durcáskodni szerettek fent, ez itt rögtön kitetszik,

ahogy mosolyt gyakorolnak reggeltől tán estelig, estétől meg, egy szünettel, míg a hold itt felkelik; sárkányok is szerepelnek, olyanok, hogy hét fejük, némaságban állnak-ülnek, így tengetik életük; az a farkas, aki egyszer bekapta a nagymamát, s Piroskát is bezabálta, meg egy bő kosár kaját, barátkozni tanul végig az embernek fiával, Piroskákkal, nagymamákkal, de főképp a vadással.

Lennebb eggyel van egy bugyor, hová azok kerültek, kik a fogmosó pohárnak tán soha nem örültek; no, most itten habozhatnak mindig és folyton-folyvást, s ha megunták, hát előlről kezdhetik a fogmosást. Vannak olyanok is sokan, szorosan e bugyorban, kik a mosakodás ellen voltak mindig – titokban; sampon van a kezük mellett, s tisztálkodó balzsamok, szappanok és egyéb ilyen kenceficék, hajlakkok, de egyikhez sem nyúlhatnak, kezet rá nem tehetnek, sóvárogva nézhetik ezt a sok hóbeleventet.

Megint lennebb, egy bugyorról, hová most ereszkedtek, s akárcsak egy ejtőernyő utasai lebegtek úgy, hogy a zsák felül került, s ők finoman suhanva

fogózkodtak egymásba s az ernyővé lett huzatba, egytől-egyig, végig, hosszan e bugyorban csupa kém, de nem éppen ilyen-olyan, hanem ők mind profi ám, kik él'tüket azzal tölték, ki sem merem mondani, kémlték a napok hosszát, és járt érte a mani; *lennebb* menve azok vannak, nézik, until, a tévét, rajzfilmeket, sóműsört meg mind ilyen limonádét; magazinok olvasói *újabb körben* leledznek, de nem lapozhatnak soha mindenféle selejtet, fekete képernyő előtt kémlenek a monitort, nincsen semmi rajta soha, csak vibráló sötét folt; és ha néha filmet adnak, egytől-egyig oly uncsik, nézhetik, ha úgy van kedvük, de azt megint épp until.

Alább menve, *újabb körben*, egy lentebbi szakaszban, folyamatos virágzás meg véges-végig tavasz van, nem is értem, mit követtek el azért, hogy így legyen; ha tudjátok, mondjátok meg mihamarabb, jó?, nekem. Másik helyen, úgy van, *lennebb*, egy nagyon szép, zöld mező, de amelyiken a dús fű nem ehető, mérgező; *alább* aztán azok vannak, akiket az etikett hidegen hagyott, dobálták szerte fent a zsepiket; és vannak, kik köszöngetnek, gyakorolják: csókolom, közben pedig hallgatják a parancsokat mobilon; egy sarokban páran ülnek kis ideig, s iszkiri, menekülnek, ha már törne rajtuk épp a hiszti ki; mások pedig mozdulatlan állingálnak, konokon, köztük van egy ismerős is, talán éppen rokonom; vannak, akik életükben

keverték a dolgokat, szemetelték szerteszét a lelki popkornokat; egy helyen egy furcsa szerzet jó hangosan kajabál, fejtetején színes tolla vagy talán a haja áll; van olyan is, aki mindig ürítgeti poharát, büntetésül nyilván, persze, s poharában kóla lájt; nem is volna tán az egész oly furcsa vagy oly cikis, ha azt tették vón' e lakók odafent, mi illik is, mert olyan ez, hű olvasóm, akár nálunk a jelen, mint amit látsz, ha elé ülsz, tévén vagy kompjúteren.

Körkörösön, bugyrokon és csoki-hegynek szintjein fogvacogva, dideregve ereszkedtek hőseim, fölöttük a zsákokskával, tömve dugig, akár egy porzsák, úgy lebegtek, szállongtak ők, mint könnyű kenyérmorzsaák zuhannának a föld alatt, melynek forró középpontja ott lebeg az aljba', lent, azon kicsiny csónakokkal, csónakokban aszálván mindenféle nációcskát, ánglust, románt és taljánt. Vajon hogy kerültek azok oda, egyáltalán nem tudom, de ha csak rá gondolok is, elővesz a hurutom, s úgy elkezdek köhécselni, ugatni meg köhögni, hogy könnyeim patakzanak szememből: ne-ne-he, ni! Merthogy fortyog ott, a mélyben, föld közepén, jó messze, fortyog, kavarog és gőzöl az a forró, bő massa; láták ezt az egerim is, s attól úgy megijedtek, egyszeribe kapaszkodni, és aztán mászni kezdtek szép lassacskán, araszolva a zsájkukon felfelé, ami – mint ahogy azt tudjuk – ereszkedett lefelé; azt se tudták, a sok gőztől,

hogya mi felé zsájkuk lejt, valóság vagy csak képzelik ezt a szomorú delejt; nem kellene végezniük szórperzselő lávában, bundájukra is szükség van, gondolták, s hamarjában, anélkül, hogy megtárgyalták volna, mit is tehetnek, fennebecske kapaszkodtak zsájkukon és kerestek egy-egy helyet mindketten, hol vékonyabb már az anyag, s csikizni kezdték menten a szállító baglyukat, mindkét manccsal, jó serényen, addig-addig, míg az alvó bagoly hirtelen feleszmélt, s fogott rögtön rettenetes száguldásba – felfelé.

(Folytatása következő lapszámunkban)

Csillag István illusztrációja

BODA EDIT

Nem akarok csillag lenni!

- Nem akarok csillag lenni, még ha csak egyetlen éjszakáról is van szó! – kiáltotta Vaddisznó Valti, a foltos süldő vaddisznó.

- Pedig rendre mindannyiunknak csillagnak is kell lennünk, kinek egy-egy ragyogó téli éjszakán, kinek forró nyárin – csitította Bagoly Bá.

- Hallatlan arcátlanság! Éppen ő nem akar, a kis foltosa! – méltatlankodott Nyestkutya Nyikita, aki fújtatott, ugatni akart... és, persze, nem tudott.

Elég sokan összegyűltek a januári erdőben, még a téli álmodó alvók is eljöttek, hiszen fontos eseménynek tartották az ilyen témájú megbeszéléseket: „Ki legyen a legragyogóbb csillag egy éjszakán át az égen?”

Ha történetesen tél van, a kiválasztottnak hóban kell felbukdácsolnia a Korgó domb tetejére, ahol aztán várja a titkos működésű felvonó, amely felviszi a csillagnak valót az égbe, majd később vissza is szállítja. Aki ezen túlesett – márpedig Bagoly Bá szerint mindenki sorra kerül –, igazi felnőtt lesz belőle, legalábbis rettenetesen tapasztalt.

Mi tagadás, Vaddisznó Valti már régóta függetlenségre vágyott, hiszen foltjai miatt fajtársaival problémái akadtak, a lányok is ferde szemmel néztek rá, inkább a barna bundájúakat kedvelték. Valti már régen eldöntötte, hogy neki tündérre van szüksége. Egy bánatos napján az alábbi verset költötte:

„Kicsi foltos nadrággal,
kicsi foltos ingecskémmel
ki szeret majd engem?
Töf-töf orrom elejére
ki akaszt majd gömböt?
Kivel fogom fél makkomat
megosztani szépen?
Ismeretlen rengetegben
kit imádok térden?
Böfi Tündér talán szeret,
elmegyek hozzája,
malactündér lesz a lányunk,
sehoh se lesz párja!”

Címe mi más lehetett volna, mint: „A kis vaddisznó”? De hogy ki az a Böfi Tündér? Hát az a drága lény, aki

az újszülöttek (de nem csak!) hasikáját nyomogatja serényen pihe-puha kezével annak érdekében, hogy a terhelő gázok minél hamarabb távozzanak. Hja, de hol élhet Böfi Tündér? Valtinak fogalma sem volt, ráadásul eddig még egyetlen tündérral sem találkozott...

Vaddisznó Valti lírai lélek volt tehát, mégsem akart csillag lenni. Annyira ismeretlen az ég, olyan távoli, és mennyire félelmetes lehet felvonóval az égbe szállni.

No de vissza az erdei gyűléshez.

- Fiam, fiam, hallgass rám, kérlek! Nem olyan hosszú idő az az egy éjszaka, én is voltam csillag, ez a világunk rendje. Egész éjszaka a Holdbéli Lánnyal beszélgettem, igazán nem unatkoztam.

- Inkább bányásznak állok, de egekben nem császárlok! – vágta rá Valti.

- Ha-ha-ha nem mész csi-csillagnak egy éjszakára – dadogta bátran és baljóslatú szöszmögésekkel Nyúl Elemér –, va- valami rendkívüli do-dolog fog történni, va- valami fantasztiká-kálissan veszedelmes. Ne csi-csináld ezt, apafej! – és barátián hátbaveregette Valtit.

Ám mindhiába, mert Valtinak már tele volt a hócipője meg a szőrös füle a sok beszéddel. Így hát töffentett egyet, aztán kipirult orrával a hóba túrt, és elrohant. Közben ezt visította:

- Neeeeem leszek csiiiiillag az ééégen!

Brúnó Medve utána dörmögte:

- Ma este szürkületkor a Korgó dombon!

Nyúl Elemér pedig ezt nyuszzantotta:

- Ha meg nem, akkor va- valami fantasztiká-kálissan....

De Vaddisznó Valti messze járt már, és csakis Böfi Tündérre gondolt, aki majd szeretetével elhalványítja a problémás foltokat, sőt, mi az, hogy elhalványítja?! Megszereti és megszeretteti!

„Foltom a kincsem,
gondom egy sincsen,
ha Böfi velem,
ujjong a tincsem!”

- Most pedig alszom, belefáradtam az ábrándozásba, és kikészített az erdei zenebona is. Szegény füleim nagyon tele vannak, csordultig. Ki is piszkálom belőlük

a szavakat egy kis durmolással – morogta. Azzal be-
vackolódott egy jó kis védett bozótosba, és... aludt, és...
álmodott is. Füléből valóban távoztak a rábeszélő han-
gok, Bagoly Bá, Nyúl Elemér, Brúnó Medve, Nyestkutya
Nyikita, ő, nem noszogatta már senki sem. Nyár volt,
éppen jól meghempergett az erdőmenti mocsárban,
remekül érezte magát, át akart ruccanni a rétre, ahol
vadmentát szagolghat meg csengővirágokat bimba-
moztathat, buglyos szegfűt borzolgathat. Aztán bemegy
az erdőbe, tervezte tovább a dolgokat, és lesi egy kicsit
a szentjánosbogarakat az éjszakában. Így is tett. Ám az
erdőben nem talált szentjánosokat. Ettől nagyon lehan-
golódott. Lógó ormánnal bandukolt a fekete erdőben,
mígnem összefutott Bagoly Bával.

– Bátyám, mondd csak, miért nincsenek szentjánosok?
– kérdezte szinte sértetten.

– Valti fiam, mindezért téged terhel a felelősség. Em-
lékszel? Nem akartál soros csillag lenni az égen egyetlen
éjjel erejéig. Hát elmentek helyetted a szentjánosboga-
rak, sokan mentek, mert kicsi termetűek. Azt hiszem,

mind elmentek. Nehezen viselték a hideg
éjszakát, visszafele már nem volt szükség fel-
vonóra, hiszen potyogtak az égből, mint az érett cseresz-
nye. De te ezt nem tudhatod, hiszen átaludtál mindent.
Kár, hogy nem mormotának születted. A Holdbéli Lány
azonban szánta őket, kosarába szedte a kis bogarakat,
felvitte magához a Holdba, életre melengette kis testü-
ket, most a haját díszíti velük. Ezek után többé már nem
világítanak nekünk szép nyári éjszakákon...

Ekkor kipattant Vaddisznó Valti szeme. Szürkülődött.
Reszketett, olyannyira reszketett, hogy a foltjai is csí-
koknak tűntek egy pillanatra, mint malackorában. Ami-
lyen visítva rohant el az erdei gyűlésről, olyan indulato-
san vágta az erdei domb felé. Ott várakozott már a
mennyei felvonó.

– Ó, hát csak egy éjszaka, mit az nekem! Kibírom én, a
kis szentjánosbogarak pedig maradjanak rejtekükben, a
fakérges és levelek alatt, maradjanak meg nekünk, mind-
annyiunk örömére!

Felment tehát Valti azon a hideg éjjelen csillagnak
éppen oda, ahol Bagoly Bá is járt már valamikor régen.
Az öreghez hasonlóan ő is szóba elegyedett a Holdbéli
Lánnyal. Talán éppen Böfi tündérről mesélt, miközben
egy kicsit vacogtak foltos csülkei. Ám kimondhatat-
lanul örvendett, mert már nem fog bekövetkezni az
a fantasztiká-kálissan veszedelmes dolog, amit Nyúl
Elemér előrevetített.

Valti rálátott az egész Földre, még az egerek fülébe,
a macskák orrlyukába meg a pulykák csőrébe is bele-
nézett. Fényes ragyogásával belehasított az éjszakába,
mindenre rávetette fényét: házakra, istállókra, városok-
ra. Táncolt a hó a föld felett, mert tetszett neki az éjsza-
ka. És akkor bepillantott Valti az egyik ház ablakán, bent
kicsi gyereket hordozta egy apuka, épp böfiztette. Körü-
löttük röpködött Böfi Tündér, aki nagyban hozzájárult a
fárasztó éjjeli tevékenység sikeréhez.

Böfi a munka után kiröppent, felnézett az égre, ahol
hirtelen szemébe tűnt az éjszaka legfényesebb csillaga.

– Hajnalban várlak a felvonónál! – kiáltotta Valtinak,
majd puszit dobott feléje. Neki még újabb és újabb há-
zakban lesz addig dolga.

– Ó, szent makklecsó, ó vacokkészítések őrangyala! –
suttogta Valti, és még ragyogóbb lett.

Hajnalban pedig, amikor legnagyobb volt a hideg, és
minden baba megkönnyebbült hassal szundított, a meg-
beszélt helyen várta Valtit Böfi Tündér, aki a kis foltost
karjába zárta, és csak annyit mondott meghatottan:

– Tüнемényes csillagom!...

A szerző illusztrációja

Új rovat
nagy gondolkodók, irodalmárok gyermek-
és kamaszkoráról

Az emlékezés mestere

Egykori önmagunkkal találkozunk egy régi fényképen: négykézláb mászunk egy takarón, sírunk, mert megrémültünk a beöltözött Mikulás szakállától, anyukánk babakocsiban sétáltat, elsős csoportkép, osztálykirándulás... Mi vagyunk a képen, magunkra ismerünk – mégis mintha valaki más volna, hiszen memóriánk másként emlékezik a múltra, mint ahogyan a fotópapír vagy a pixelek őrzik azt. Felismerhető az arc, bizonyosan a miénk, mégis idegen. Akkor elevenedik meg igazából a kép, ha valaki elmeséli nekünk, így történetté válik a mozdulatlan dermedt pillanat, mi is hozzátesszük saját történetünket, esetleg más történetek jutnak eszünkbe, amelyek végleg az eltűnt idő semmijébe vesznek, mivel nem készült róluk fotó, nem rögzültek másként, mint emlékezetünkben.

Nem csak fotókat, történeteket is őrzünk magunkról. Vagy inkább történeteink őriznek bennünket: elbeszél

identitás. Talán ezért érzünk késztetést, hogy beszéljünk magunkról, és amikor magunkról beszélünk, akkor is, ha felnőtt emberekről van szó, leginkább arról a gyermekről beszélünk, aki egykor voltunk, hiszen ha örökre el lenne zárva előlünk a bennünk, emlékeinkben szunnyadó gyerekek, az maga volna a boldogtalanság.

A most induló sorozatban több évszázad gyermek- és kamaszkori történetei elevenednek meg, azok által elmesélve, akik átérték. Ismert és kevésbé ismert önéletrajzírók (Szent Ágostontól a kambodzsai Molyda Symusziakig) mesélnek gyermekkorukról. Emellett olyan fikciós szépirodalmi művekből is válogatunk részleteket, amelyek kissé más megvilágításban idézik fel egy-egy történelmi korszak gyermekvilágát. Olyan írásokból igyekszünk válogatni, amelyekben közös a gyermek- és kamaszkor élményszerű megidézése, annak ellenére, hogy a legkülönbébb földrajzi, történelmi, társadalmi háttér előtt rajzolódik ki.

Egy szent gyermekora

Egy szent is lehetett gyermek? Egyáltalán: a szentek valós, élő személyek voltak? A legtöbb szent alakja teljesen legendaszerű, és nem tudunk személyéről semmi bizonyosabb információt, ami valószínűbbé tenné őt. **Szent Ágoston** nem ilyen. Augustinus a Római Birodalom polgáraként született 354-ben, az észak-afrikai Thagastében. Amint *Vallomásaiból* kiderül, ő is jobban szeretett játszani, mint tanulni, félt a veréstől, szidástól, más szóval: úgy szerette az iskolát, hogy nem feledhetette a vakációt. Ki volt (van) ezzel másképp? Átlagos, normális gyermekkor... Egy szentként tisztelt egyházatya, a nyugati filozófiát alapvetően meghatározó gondolkodó gyermekora. Ágoston „pogánynak” született, „pogánként” élte gyermek- és ifjúkorát, de keresztény szent lett belőle. Nem csak két kontinenst köt össze élettörténete, hanem két világkorszakot, az ókort és a középkort.

A felnőttek hajlamosak a gyermekkort boldognak, felhőtlennek, csodásnak, elveszett paradicsomnak lefesteni. Valóban, a gyerek önfeladtabban tud örülni bárminek, ugyanakkor számtalan dologtól fél. Szenved, ha igazságtalanság éri, és ott van a felnőttek nyomasz-

tó világa, amelyről előbb vagy utóbb kiderül, nem csak támaszt és oltalmat nyújt, hanem fenyegetést, veszélyt, bizonytalanságot is jelenthet. Az elbeszélő számára ezek

Ágoston az iskolában – Benozzo Gozzoli (1420–1497)

a fájdalmas emlékek is a megélt múlt relikviái. Elbeszélve őket védelmére kel a „szegény kisgyermeknek”, mintha utólag próbálná letörölni a könnyeket, amelyeken az akkori felnőttek csak nevettek.

Ágoston emlékirataiban valósággal perbe száll az egykori felnőttekkel, a valamikori gyermek védelmében... Érezni elbeszélésén, hogy az iskolában kapott tenyeresek helye még az elbeszélés pillanatában is ég...

Szent Ágoston: Vallomások (részlet)

IX. FEJEZET

Gyermekkorában igen szeretett játszani, tanulni nem annyira. Sok verést kapott, de hasztalanul. Panaszkodik, hogy a tanítók bottal nevelnek.

1. Istenem, Istenem, mennyi keserűség, mennyi csalódás várt ott engem!

Elémszabták a jó gyermekek reguláját: engedelmesen megfogadni a tanítók intelmeit, hogy nevezetes ember legyen belőlem, s a nyelvelés mesterségével kitűnjek emberi hiúságok és hiú kincsek ügyeskedő szolgálatában.

Azután iskolába adtak. Tanulnom kellett. Mi haszonra? Szegény fejem nem értette, de megverték, ha lusta voltam. A felnőttek dicsérték ezt a módszert. Tényleg, előttük egész nemzedékek taposták ki nekünk, ugyanígy vesződvé, e gyászos ösvényeket; nekünk is végig kellett vánszorogni rajtuk, gyarapítva Ádám maradékainak keserves erőlködéseit.

Találtunk azonban, Uram, hozzád imádkozó embereket is. Megértettünk tőlük felőled annyit, amennyit tudtunk: hogy te nagy Valaki vagy, s hogy nem kell szemünk előtt megjelenned, mégis megérted könyörgésünket és tudsz segíteni rajtunk.

Hozzád fordultam tehát már gyermekésszel, én erősségem és menedékem, téged hívtalak akadozó nyelvemmel. Akármilyen kicsiny voltam, igen nagy buzgósággal könyörögtem hozzád, hogy verést ne kapjak az iskolában. És mikor aztán nem hallgattál meg (kár ugyan nem esett bennem), a nagyok, sőt a szüleim is, kik pedig biztosan nem kívántak nekem rosszat, a verés tetejébe még

Portré a 17. századból – Philippe de Champaigne

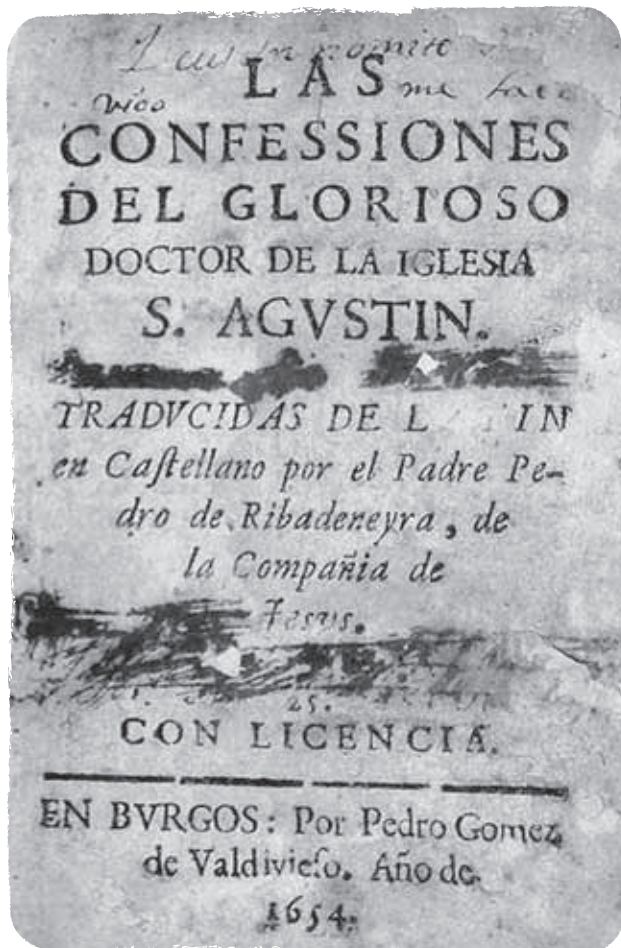
alaposan ki is nevettek, pedig jaj, a verés úgyis gonosz nagy baj volt nekem.

2. Van-e valaki, Uram, földieken túlemelkedett lélek, hozzád kötve tüzes szeretettel, van-e, ismétlem (mert tunya érzéketlenség is okozhatná!), hozzád erősen ragaszkodó olyan kemény lélek, amely kárpadot, csipkedővasat és egyéb kínszerszámot (jaj, minden emberfia szörnyű borzalommal kéri ezek ellen oltalmadat!), szerettei kegyetlen félelmének tárgyait annyira semmibe venné, mint ahogyan szüleink mosolyogva nézték kínjainkat, amiket akkor tanítóinktól szenvednünk kellett?

Félelmünk igazán nem volt kisebb s könyörgésünk sem volt hozzád a szabadulásért gyöngébb, de azért folyton rendetlenkedtünk; nem írtunk, nem olvastunk, nem tanultunk annyit, mint amennyi feladatot kaptunk. Volt, Uram, volt hozzá értelmünk is, tehetségünk is elég, amennyit éveink számához kimértél nekünk, de – igen szerettünk játszani s ezért aztán büntetést kaptunk azoktól, akik maguk is hasonlóképpen cselekedtek.

De persze, a felnőttek naplopását foglalkozásnak nevezik, a gyermek természetes játszókedvét pedig büntetés alá rekesztik. És senki érző lélekkel nem kezeli a gyermekeket, sem a fiúkat, sem a lányokat. Hacsak valami

A Vallomások 1654-es, latin nyelvű kiadása

bölcs férfiú rendjénvalónak nem találja azt, hogy megverték, mert gyermekkoromban a sok labdajáték nem engedett elég gyorsan haladnom a tudományokban, amelyekkel aztán, mint felnőtt, sokkal gonoszabb játékokat űztem. Egyébként is az, aki engem fenytett, talán különben viselkedett? Hisz, ha tanítótársa valami apró vitában legyőzte, sokkal epésebb és irigyebb volt, mint én, amikor pajtásom a labdajátékban fölémkerekedett.

X. FEJEZET

Megvallja bűnét, hogy játékos kedve miatt hátramaradt a tanulásban.

1. Uram, minden lelkes és lelketlen állat teremtője, és vezére, bűneinknek pedig csak igazítója, látom, Istenem, hogy ezekben is vétkeztem, mert nem tartottam meg szüleim és előjáróim parancsát. Akármilyen tervek voltak velem, kétségkívül haszonhajtók lehetnek nekem az életben azok az ismeretek, amelyeknek tanulására rászorít-

tottak; de különben is nem azért engedelmeskedtem, mintha a fejemet valami okosabb dologra akartam volna adni, hanem azért, mert játékon járt az eszem.

Lelkesedtem a mérkőzés büszke babérjáért; csupa fül voltam, ha kalandos mesékkel tömtek s érdeklődésemet még jobban felcsigázták. Meséken hízott telhetetlen kíváncsiságom hamarosan kigyújtotta bennem a látás vágyát is: a felnőttek mulatságát, a cirkuszt akartam látni.

2. Akik ilyen játékokat rendeznek, kedves, híres emberek a közvélemény szemében; majdnem minden szülő szíve-vágya az, hogy gyermeke valamikor ilyen nevezetes ember lehessen. Furcsa! Ezt szeretnék, de azért szó nélkül túrik, hogy a gyermek botot kap az iskolában, ha a cirkuszi játékok miatt elakad a tanulásban, amellyel viszont oda akarják eljuttatni, hogy valamikor ő is adhasson ilyen játékokat.

Könyörülő szemmel nézd, Uram, az ilyen oktalanságokat. Igazíts minket, híveidet, de azokat is, akik még nem ismerik nevedet, hogy azok is neveddel járjanak és megigazodjanak.

(Dr. Vass József fordítása)

Sandro Botticelli (1445–1510) portréja Szent Ágostonról

Fogadalomtövisek – fogadalomvirágok

Voltál már úgy, hogy megfogadtál magadnak valamit újkor vagy születésnapodkor, aztán úgy elfelejtetted, mintha soha nem is jutott volna éppen a te eszedbe. Hetek, hónapok múlva egyszer csak megint beugrott valami kapcsán, és akkor a homlokodra csapód, hogy jó, erről teljesen megfeledkeztem!...

Vajon miért feledkezünk meg szüntelen a fogadalmainkról? Jó lenne ezt egy kicsit megnézni, már csak azért is, hogy fölöslegesen ne okozunk csalódást magunknak. Mert minden alkalommal, amikor kiábrándulunk magunkból, egy kicsit megcsappan a hitünk, az erőnk, a magunknak szebb jelent teremtő képességünk. És a kudarcélmények hatására, sajnos, könnyen elhisszük, hogy mi csak ennyire vagyunk képesek, mi csak itt tartunk, másnak, lám, milyen könnyen megy, de

hétköznapokban, rendszeresen kezdesz gyakorolni, akkor azt kell teljesen őszintén megnézni, hogy valóban hol tartasz. Csak te vagy jelen, önmagaddal. Nem kell senki előtt védened az imidzsedet. Változást akarsz, de ezt csak akkor tudod elérni, ha nem hazudsz magadnak akkor, amikor megnézed, honnan indulsz neki az előtted álló útnak. Ha hazudsz magadnak és azt mondd, nem is vagyok olyan kövér, csak egy kicsit kell lefogynom, vagy nem is vagyok olyan buta, lusta, csak egy kicsit kell csipkednem magam, akkor azelőtt fel fogod adni, hogy elérnél oda, ahol igazából akkor vagy, amikor a fogadalmat teszed.

Miután megnézted, hogy hol is tartasz, akkor gondolatban öleld magadhoz ezt az önmagadat. Ne ostorozd, hogy csak itt tartasz, és bezzeg mások...! Ne vádold, mert azzal gyengíted. Neked kell önmagad legjobb barátjának lenned. A többiek csak utána következnek. Ha már nem ócsárolod magadat, másokat sem fogsz. És akkor meg lehet nézni azt a nagy álmot. Lehet csodálkozni rajta, hogy milyen nagy és szép, és el lehet képzelni, hogy milyen lesz az élet, ha már ott leszünk. De nem ez a lényeg. A lényeg a kis lépéseken van. Azon, amit a következő pillanatban kell tenned. És ez a kis lépés fogja megmutatni, hogy igazán a tied-e az a nagy álom, köze van-e a te személyiségedhez, életedhez, szíved mélyén szunnyadó vágyaidhoz, vagy csak egy nagy humbuk, másvalaki lopott álma, valami éppen divatos vágy, vagy valaki másnak a rád erőltetett elképzelése. Ha a következő lépés, az a kicsi, amit magadért teszel, a következő kis cél eléréseért, nem okoz semmiféle örömet, csak fogcsikorgatást, akkor valószínűleg elvetted a súlykot, és nagyon hamar, szinte észrevétlenül el is fogod felejteni a fogadalmadat. Persze, lehet, hogy nem lesz könnyű a következő lépés, kihívás lesz és meg fog dolgozni, dolgoztatni. Kizökkent a kényelmedből, amiben addig punnyadtál, és megerőltető lesz, főleg eleinte. De ha ott van a szíved mélyén a jóleső öröm érzése, akkor máris megkaptad a jutalmat, azt az érzést, hogy kemény munka, de megéri, értelme van. És akkor már nem fog bántani, hogy olyan messze a cél, mert az öröm érzésében lesz a figyelmed, nem az álom esetleges elérhetetlenségében. S ezért később az, hogy a vágyad teljesül vagy sem, szinte már nem is lesz téma, mert végig jókedvvel mentél az úton.

Keszeg Ágnes illusztrációja

mi úgylis hiába próbálkozunk, nekünk nem megy. És akkor most nyakoncsípem ezt a mondatot: én csak itt tartok. És kihagyom belőle a *csak* szót. Marad az, hogy: én itt tartok. Ebben nincs minősítés. Nem ostorozod magad, nem kételkedsz saját erődben. Megnézed, hogy te hol tartasz. Ha éppen azt tűzöd ki célul, hogy lefogysz, mert túlsúlyos vagy, vagy feltornázod magad az osztály élére, mert most éppen valahol a középmezőnyben találsz magad, vagy hogy valamit, ami neked segít élni a

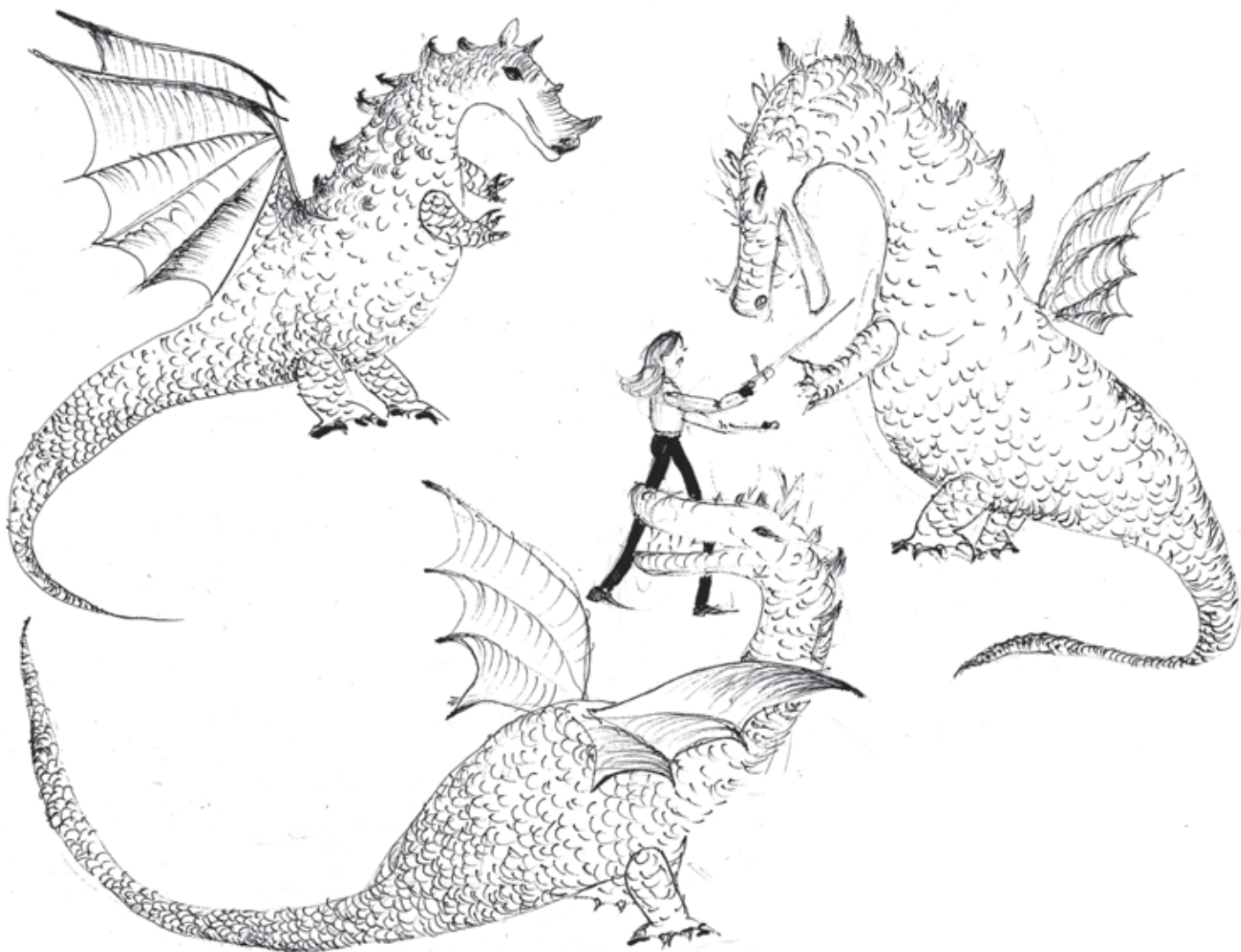

Tudjuk-e, melyik a legrégebbi népmesénk?

Bizonyára ti is úgy gondoljátok, kedves olvasóink, hogy nem tudhatjuk a választ a címbeli kérdésre. Hiszen a népmese olyan időben született meg, amelyből biztos nyomai nem maradhattak fenn. A választ keresve nevetséges lenne az első lejegyzett népmese

után nyomoznunk. Hiszen a mese jóval megelőzte az írásbeliséget. Meg aztán, a népmesét mesélő elődeink a honfoglalás előtt is sok, szintén mesés kedvű néppel találkoztak, akiktől megtanultak érdekes történeteket. Ha az első mesére szeretnénk rámutatni, könnyen

Keszeg Ágnes illusztrációja

megeshet, hogy valamelyik szomszédos nép meséjére esik választásunk.

Ha a kérdésre mégis választ keresünk, akkor két támpont áll rendelkezésünkre. A legrégebb mese szüzséje olyan történet kell hogy legyen, ami az embereket erősen, hosszú időn át foglalkoztatta. Másodszor pedig lehetőleg olyan történetet kell keresnünk, amelyik az európai népek meséi között nem vagy csak töredékesen ismert, megtalálható viszont Szibériában, olyan népeknél, amelyekkel az őshazában a magyar-ság együtt élt, a vándorlás idején találkozott.

Ilyen történetet mond el az égitestszabadító mesénk, amelyet a nemzetközi mesekatalógus az AaTh 328A szám alatt tart nyilván, a magyaron kívül orosz, finn, vogul, csuvas, Európából szórványosan német, cseh, román területről. Az égitestek megteremtése, mozgásuk rendjének megállapítása, veszélybe kerülésük olyan régi szüzsé, amelyet a világvallások alapkönyvei, valamint az antik népek, a ma élő természeti népek (törzsi társadalmak) mítoszai változatos formában mind-mind ismernek. Kovács Ágnes mesegyűjtő kutatásaiból tudjuk, hogy a magyar nyelvterület egészén megtalálható, a 18. századtól folyamatosan fel-felbukkan. A mese változatait lejegyezte Ipolyi Arnold, Berze Nagy János, Kálmány Lajos, Erdélyben pedig Horger Antal, Faragó József, Nagy Olga és Vöő Gabriella, Ráduly János, Moldvában Kallós Zoltán.

Ebben a mesénkben sötétség borul a világra, mert három sárkány elrabolta az égről mind a Napot, mind a Holdat és a csillagokat. A megrémült király fele országát és lánya kezét ígéri annak, aki megkeresi, visszaszerzi az égitesteket. Szépmezőszárnya (ez a hős egyik neve) két bátyjával együtt felkerekedik, s – míg testvérei alusznak – megvív a három sárkánnyal. Az elrabolt, a sárkány lovának nyergéhez kötött Nap és Hold újra visszakerül a helyére. A hősnek arra is ideje van, hogy a megölt sárkányok életükre leselkedő, bosszúvágytól fűtött feleségét és gonosz anyját is elpusztítsa. Ezek után jogosan fogadja el a felkínált jutalmat, a királylány kezét és az ország trónját. A történet számos további archaikus motívumot tartalmaz. A hős keresztapja a világ kovácsa, aki a fémek és a tűz ura, csodás mestermunkák készítője. Szépmezőszárnya birokra kel a sárkányokkal, egymást bokáig, derékig, vállig csapják a földbe. Más változatban kerékké vagy lángnyelvvé változva küzd meg az ellenséggel. Alakját változtatni

tudja, állatként lopózik a sárkányasszonyok közelébe, s így alkalma van kihallgatni tervüket.

Szüzséjét tekintve ezt a mesét *mitikus mesének* is, *hősmesének* is nevezzük. (Ti az iskolában bizonyára a tündér- vagy varázsmesék közé soroltátok. Jogosan, mert Európában így nevezik ezt a történetet.) Vargyas Lajos kutatásaiból tudjuk, hogy Belső-Ázsiában (mongol, altaji török) hősénekekben énekelik meg ugyanezt a történetet. Az egyik mongol énekben a fiatal kán azért rabolja el a Napot és a Holdat apósa országából, mert az a lányával együtt nem adott hozományt. S szintén Vargyas Lajos feltételezi azt, hogy a magyar mesékben egy még archaikusabb réteg is azonosítható. Éspedig az, amikor a világot borító sötétséget nem a sárkányok okozzák, hanem az, hogy az égitestek még nincsenek megteremtve, vagy még nincsenek helyükre illesztve. Ha így van, akkor a mese hőse olyan kultúrhérosz, aki a teremtést követően lép színre, s a teremtő isten munkáját folytatja, a befejezetlen teremtést zárja le.

Régiségét tekintve az égitestszabadító meséje nem egyedülálló. Szibériai hősénekek-párhuzamokkal rendelkezik a *Fehérlófia* mese nyitánya, amely szerint a hős csodás jelek kíséretében születik, testén a kiválasztottság jegyei láthatók (csillag, hold van a homlokán vagy a vállán), ereje rohamosan nő, erőpróbaként fákat csavar ki a földből. Továbbá Szibériában is ismeretek azok a történetek, amelyekben a hős aláereszkedik az alvilágba, ott gonosz lényeket pusztít el, s visszajön átvenni a jutalmát. A túlvilágjárás a samanisztikus válású kultúrákban gyakran előforduló történet. Szibériában is ismert az alvilágból való feljutásnak az a formája, hogy a hős a hálás griffmadár hatán teszi meg az utat, s amikor a griffnek előkészített étel elfogy, combjából vág neki egy darabot.

„Mi, magyarok [...] közvetlenül örökölhettünk ilyen folklór-elemeket saját honfoglalás előtti hagyományainkból, s ezek nagy tömegben éppen a mesében maradhattak fenn az imént mondottak alapján.”

(Vargyas Lajos: *Szibériai hősénekek-elemek a magyar mesekincsben*. Néprajzi Közlemények VI. 1961. 3–12.)

A fény krónikása

A szín-téren: WEEGEE (Usher / Ascher Fellig néven született 1899. június 12-én Złoczówban, a mai Ukrajnában, 1968-ban hunyt el New Yorkban

Weegee

„Bűntény ennyire jó fotókat készíteni...”

„Egy rendőrségi rádióval, írógéppel, fényképelőhívó eszközökkel, szivarokkal és egy váltás fehérneművel felszerelt autóval róttá New York utcáit. Odahajtott a bűntény helyszínére, megcsinálta a képet, a kocsí csomagtartóját sötétkamraként használva előhívta a fotókat, és leszállította azokat a lapoknak vagy ügynökségeknek” – meséli Weegee módszeréről a *The New York Times* róla könyvet író munkatársa, Holland Cotter.

1910-ben családjával Ausztriából az Egyesült Államokba költözött, ekkor kapta az Arthur nevet. A New York-i Lower East Side negyedben éltek egyik napról a másikra. Éppen ezért időnap előtt végzett a tanulmányaival, hogy a családot anyagilag fenntarthassa. Segédkezett vándorfényképész mellett, aztán reklámfotós asszisztenseként szerzett munkát magának.

1924-ben a *United Press International*-hez veszik fel sötétkamrai technikusnak. Mivel képei alatt nem jelenhetett meg a neve, így nem ismerték el munkáját eléggé, 1935-ben szabadúszó fényképész lett, és belevetette magát a sötét éjszakába.

Bűncselekmények, botrányok, szenzációk, balesetek, erőszak – ezek lettek a témái, amire természetesen ráharapott a bulvársajtó. A hajthatatlan, önmagát promováló fényképész technikája egyedi, önképző, ha nevezhetjük így, hiszen nincs infónk arról, hogy intézményesített oktatásban részesült volna. Többnyire egy 4x5-ös Speed Graphic kamerát használt, f/16-os blendével és 1/200 záridővel, plusz vakut. Talán ő az első, aki ezt kezdte nyomni magas szinten, fekete-fehérben. És hát ma is ez megy, csak hígabban, de gyorsabb ütemben: többen vagyunk és a technika is óriásit fejlődött. Eltelt majdnem nyolcvan év azóta...

Az autóba szerelt rendőrségi rádióadó hatására a helyszínre villámgyorsan odaért, hiteles közvetítővé válva. Megjegyezhetjük, hogy egyedül neki volt sajtós

Billie Dauscha és Mabel Sidney, Bowery táncosok (1944)

engedélye erre, legalábbis ezt írják. Autentikus, csak erős idegzetűeknek ajánlott, korhű dokumentumképet kapunk az akkori gazdasági világválság idejéről, a dzsungelhatású metropolisz brutális világát látva mai is tátva marad az ember szája. Nincs kendőzés, csak sokkoló realizmus. Nem lehet csak ezt vagy sokáig ezt megélni, talán ezért készített aztán riportokat 1938-tól a felső tízezerről is. Csúfolódik, gúnyolódik a züllött társadalmi réteggel, ezt az erős vakuval még hangsúlyosabbá tudja tenni. A kontrasztos fény-árnyék hatástól tompul a háttér, és felerősödik az előtérben a gesztus, a mozdulat.

Első fényképészeti albuma *Naked City* (1945) címmel jelent meg. 1948-ban a Weegee által ábrázolt stí-

Két bűnöző rabomobilban (1944)

Lower East Side-i nyár (1937)

lus nyilvánul meg Jules Dassin *The Naked City* (A meztelen város) című filmjében. A film alapja egy 1948-as történet, amely egy modell gyilkosa utáni nyomozásról szól, New York-ban játszódik. Ezek után a címet újra felhasználták a *Naked City* című rendőrségi sorozathoz. Az 1980-as években egy zenekar kölcsönözte a *Naked City* nevet, John Zorn vezényletével.

„Kapja a gépet és elhúzza, hogy újabb bizonyítékot szerezzen arra, hogy az ő városa még a legrészegebb, legszétszórtabb és leghatékotlanságosabb pillanataiban is gyönyörű.” – mondja William McCleery a *Naked City*-ben Weegee-ről, aki ennek a klasszikus film noir-nak az elkészülésében technikai tanácsadóként működött közre.

1950-től panorámákat is készít, a fényképeket eltorzítja, prizmákon át lő, kísérletezik. Műanyag lencsét használt annál a híres felvételnél is, amin Marilyn Monroe arca eltorzítva, de felismerhetően látható.

A New York-i gyilkosságokról azt mondta: „Ezek a legkönnyebben elkészíthető fotók, hiszen a téma ott hever előtted, és nem fog dühösen elrohanni.” Aztán elege lett, és visszatért Hollywoodba, ahol többek között, 1964-ben, Stanley Kubrick *Dr. Strangelove* című filmjének volt a fotósa.

Gyerekek mentőlétrán (1938)

A kommunizmus válsága Romániában

Az 1970-as évek elején a kommunista pártoknak az-
zal kellett szembesülniük, hogy az eddig folytatott poli-
tikájuk több területen változtatásra szorul. Enyhíteni kell
az emberekkel szemben fenntartott politikai szigoron,
és nem utolsó sorban a gazdasági életben is változtatni
kell, javítani kell az életszínvonalat, az ellátást. Magyar-
ország, Csehszlovákia például ezt az utat választotta.
Magyarországon megmaradt a kommunista párt ural-
ma, de a diktatúra az előző évekhez viszonyítva sokkal
lazább volt, az emberek több szabadságban részesültek:
enyhébb volt a cenzúra a kultúrában, filmiparban, töb-
bet utazhattak. Jelentősen javult az élelmiszerellátás is.
A diktatorikus körülmények között létező viszonylagos
jóléti rendszert az igen találó „gulyáskommunizmus” el-
nevezéssel illeték.

Üres polcok a bukaresti élelmiszerüzletben (1980-as évek)

Mindeközben Romániában Nicolae Ceaușescu vezet-
te a Román Kommunista Pártot és az országot. A hatva-
nas években Romániában is viszonylagos nyitás és jólét
volt tapasztalható. A hetvenes évektől azonban a nagy
hatalommal bíró Ceaușescu egyre inkább úgy gondolta,
hogy ő a szocializmus építésének legkiemelkedőbb ve-
zetője, és az országban mindent alá kell rendelni ennek.
Folytatódott az erőltetett iparosítás, az építkezések, az
ország külföldi adósságainak törlesztése. Mindez azon-
ban csak az emberek mindennapi életének rovására
történhetett. A pártvezetés egyre többet spórolt az em-
berek kárára. Az iparban és a mezőgazdaságban termelt
termékek (beleértve az élelmiszert is) nagy része külföld-
re, exportra ment. Egyre kevesebb jutott a hazai fogyasz-
tásra. Kezdetben csökkent a választék, a minőség, aztán
egyre többször következett be áruhiány is. A pártvezetés
azonban ennél is tovább ment. A nyolcvanas évek ele-

jétől kezdve úgy gondolták: központilag szabályozzák és
határozzák meg, hogy az emberek milyen élelmiszerből
mennyit fogyasszanak. A fejadagot az „egységesített or-
szágos gazdasági és szociális fejlesztési terv” alapján szá-
molták. A havi élelmiszeradagot jegyrendszer alapján le-
hetett kiváltani. Egy átlagos személy például havonta fél
liter olajra, lisztből és cukorból pedig egy-egy kilónyira
volt jogosult. A nyolcvanas évek második felében már a
napi kenyéradaghoz is csak jegyrendszer alapján lehetett
hozzájutni. A lakosság nagy része az alapélelmiszerekhez
gyakran csak kerülő úton, személyes kapcsolatai révén,
„pult alatt” jutott hozzá. A gyerekek számára is ínséges
idők jártak, az édesség szinte teljesen eltűnt a polcokról,
ami maradt, az nagyon rossz minőségű volt. Az általános
spórlás kiterjedt az energia- és az üzemanyag-fogyasz-
tásra is. Első lépésként 50 százalékkal csökkentették a
hivatalok autóállományát, a 11 liternél többet fogyasztó
autókat lecserélték, gazdaságos sebességhatárt vezettek
be. A civil lakosság benzinkvóta alapján (havi 25 liter) ju-
tott csak üzemanyaghoz. Aztán már a hétféteken azt is
szabályozták, hogy ki ülhet autóba. Az egyik hétfégén
a páros rendszámú autók közlekedhettek, a következőn
pedig a páratlan számúak. A villanyáram-fogyasztásban
40 százalékos spórlást irányoztak elő. Azt is szabályoz-
ták, hogy személyenként és négyzetkilométerenként
(lakrész) mennyi hő- és villamos energiát lehet fogyasztani.
A munkahelyeken tilos volt személyes áramfogyasz-
tó gépeket használni. A falvak, városok az áramspórlás
következtében éjszakára mindig sötétségbe borultak.
A lakossági fogyasztást a megemelt árakkal fogták visz-
sza. Az utolsó időkben pedig gyakran szüneteltették az
áramszolgáltatást. A spórlás jegyében beszüntették a te-
rületi tévé- és rádióadásokat. A központi televízió adásait
drasztikusan csökkentették. Az este kezdődő rövid mű-
sorokba többnyire csak a Ceaușescut és a pártvezetést
dicsőítő műsorok, filmek kerültek be. A gyerekek szóra-
koztatását szolgáló játék- és rajzfilmek szinte teljesen el-
tűntek, ami maradt, azt csak rövid sorozatokban vetítet-
ték. Így történhetett meg az is, hogy például a *101 dalmát
kiskutya* című rajzfilmet hosszú heteken keresztül, 5-10
perces részletekben lehetett csak végignézni.

Ily módon az 1980-as években Romániában nehéz
idők jártak, az emberek nagy nehézségek árán szereztek
be a napi enivalót is, szürkeség, hideg és sző szerint ső-
téttség telepedett az országra.

A vadaktól a látomások világáig (A 20. század avantgárd irányzatai)

Henri Matisse a színeket tartotta a legfontosabbnak, alakjai gyakran elnagyoltak voltak, a perspektívát mellőzte (*Vörös szoba*, 1908)

Kádár Béla korai, fauvista képén színes foltok jelzik az arcokat és a vásári forgatagot, sárga, piros, kék felületek a tér környékét (*Piac tér*, 1910 körül)

Matisse legkedvesebb tanítványa, Perlrott Csaba Vilmos gyönyörű festményen örökítette meg Nagybánya színes bányászházait, tarka őszi fáit (*Őszi utca Nagybányán*, 1909)

A 20. század a technika soha nem látott fejlődésének, ugyanakkor a milliók halálát okozó világháborúk borzalmainak kora volt. Az állandó feszültség, kiszolgáltatottság, kilátástalanság a kor művészeire is hatott, és a század első felében – gyakorlatilag egyidőben – több új, formabontó irányzat született. A hagyományokkal szakító „izmusok” – fauvizmus, expresszionizmus stb. – a francia avant-garde (élcsoport) szóból az avantgárd művészet gyűjtőnevet kapták.

A párizsi Vadak (fauvizmus, 1905–)

Három évtizeddel az impresszionisták kedélyeket borzoló tárlata

után ismét botrány színtere lett egy párizsi galéria. A kiállított képek harsány, nyers színeit a közönség szemrontónak, a kiállítókat egy műkritikus faragatlan „vadaknak” (fauves) titulálta. A jelző a művészeknek annyira megtetszett, hogy a továbbiakban magukat Vadaknak, irányzatukat pedig fauvizmusnak nevezték.

A tiszta színek alkalmazását legfontosabbnak tartó csoport vezéregyénisége a jogászból lett festő, *Henri Matisse* (ejtsd: matis) volt. Stílusuk a „magyar Vadakként” emlegetett festőkre – *Czóbel Béla*, *Perlrott Csaba Vilmos*, *Ziffer Sándor* és mások – is hatott.

A magasba törő 20. század épített jelképei a felhőkarcolók

A fauvisták nyers, vad színekkal festett képein a színfoltokat gyakran keretezték vastag, fekete vonalakkal (*Ziffer Sándor: Táj részlet kerítéssel*, 1910)

„Szemrontó” színek a magyar Vadak közé tartozó Matisse-tanítvány, Bornemissza Géza nagybányai festő képén (*Falusi utca*, 1911)

Czóbel Béla volt az egyetlen magyar művész, akinek képét a francia Vadak első tárlatán kiállították (*Téren*, 1905 körül)

Az avantgárd művészet európai rangú brassói mestere, Mátis-Teusch János akvarelljeinek hajladoszó, rózsaszínű, kék, lila fái emberi érzelmek jelképei (*Tájkép*, 1910-es évek)

Edward Munch szorongást, elidegenedést kifejező festményeivel az expresszionisták előfutárának tekinthető (*Tavaszi este a Karl Johann úton*, 1890)

Képeinek kék, vörös, sárga lovaival, teheneivel az expresszionista irányzat legjelentősebb művészei közé tartozott Franz Marc német festő (*Sárga, vörös és zöld tehének*, 1912)

Az erős érzelmek festői (expresszionizmus, 1905–)

A Németországban született expresszionista irányzat neve a latin *expressio* ('kifejezés') szóból ered. Követői – Oskar Kokoschka (kokoska), Franz Marc (mark), Mátis-Teusch János stb. – tisztelték ugyan a nagy elődöket és a természetet, de eltávolodtak a tájak, alakok valóságú ábrázolásától. Festményeiken erőteljes színekkel fejezték ki a tárgyak belső lényegét és az emberi érzelmeket: a félelmet, reménytelenséget, elidegenedést, nyugtalanságot, szabadságvágyat.

Az alakok nélküli – a természetben látható tárgyakra, élőlényekre még csak nem is utaló, az érzéseket, gondo-

latokat színekkel, vonalakkal kifejező –, ún. absztrakt expresszionista irányzat első nagy mestere a jogászból lett orosz festő, Vaszilij Kandinszkij volt.

Matematika a művészetben (kubizmus, 1907–)

A tudományosnak, érzelmek nélkülinek szánt kubista irányzat neve a francia *cube* ('kocka') szóból ered. Képviselői – Pablo Picasso, Georges Braque (brak), Fernand Léger stb. – nem utánozták a természetet: alakjaikat mértani testek (henger, hasáb, gömb stb.) sokaságára egyszerűsítették.

Pablo Picasso spanyol festő kubista korszakában mértani formákkal, kitalált elemekkel ábrázolta a valóságot (*Három muzsikussal*, 1921)

Vaszilij Kandinszkij a színt hangszereknek tekintette, amelyen a művész keze játszik (*Az első absztrakt akvarell*, 1910)

Kandinszkij vonalakból és színes foltokból alkotott festményein – mint mondta – a vörös az életerőt, a kék a nyugalmat, a fekete a félelmet, a sárga komolyságot jelképezi (*Sárga, vörös, kék*, 1921)

Az osztrák Oskar Kokoschka festményeit a sötét háttér és a világos alakok ellentéte teszi drámaivá (*Monte Carlo*, 1925)

Fernand Léger jellegzetes alakjai csövekből, golyókból, néha fogaskerekekből alkotott környezetben élik mindennapi életüket (*Nő macskával*, 1921)

A kubista művészek gyakran ábrázolták képeiken egyszerre több nézetből a tárgyakat (George Braque: *Festő és modellje*, 1939)

A kubista alkotásokon sokszor tűnnek fel hangszerek és néha nyomtatott nagybetűk vagy számok is (Georges Braque: *Lány gitárral*, 1913)

A mozgás festői (futurizmus, 1909–)

A legforradalmibb – a latin *futurum* ('jövő') szóból futurizmusnak nevezett – avantgárd irányzatot Filippo Marinetti olasz író találta ki, (állítólag) miközben autóján az „őkori” Rómából a 20. századi városrészebe száguldott. Leszögezte, hogy *a versenyautó szebb, mint az istenek szobrai*, és célul tűzte ki a modern nagyvárosi élet, a technika, a sebesség dicsőítését és ezzel együtt a múlt értékeinek tagadását.

Az irányzatot követő művészek – Giacomo Balla, Umberto Boccioni (bocsioni) és mások – különböző helyzetekben megrajzolt alakokkal, tárgyakkal keltették a mozgás illúzióját.

Giacomo Balla festményén a különböző helyzetekben megrajzolt póráz, farok és lábak keltik a mozgás illúzióját (*A pórázon sétáltatott kutyá dinamikusa*, 1912)

Szemétből született műalkotások (dadaizmus, 1915–)

Vágj szét szavanként egy régi újságot, a papírdarabokat tedd egy kalapba, és a találomra kihúzott szavakat írd egymás után... – javasolta költőtársainak Tristan Tzara, a dadaizmus „atyja”.

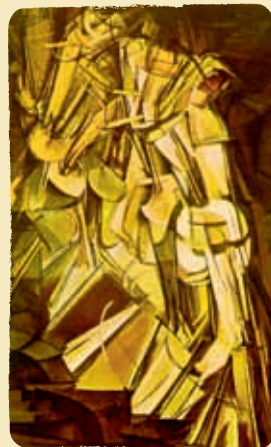
Az irányzat a világ zűrzavara elleni tiltakozásként jelent meg. Követőinek meggyőződése volt, hogy minden rossz, céljuk pedig a meghökentés, elképesztés, botránykeltés lett. Műveik többsége véletlenül talált hulladékból: papír-, fa- és fémdarabokból, rongyból, kavicsokból, madártollból készült.

A dadaista festők képein a festék és a hulladék gyakran domborműszerűen épült egymásra (Kurt Schwitters: *Undbild*, 1920)

A franciaországi Chauvet-barlangban talált, az orrszarvú szarvának mozgását érzékeltető 30 000 éves barlangrajzot akár a legelső futurista műnek is tekinthetjük.

Marcel Duchamp kubista és futurista korszakának határán festette meg gépnőjének mozdulatsorát (*Lépcsőn lemenő nő*, 1912)

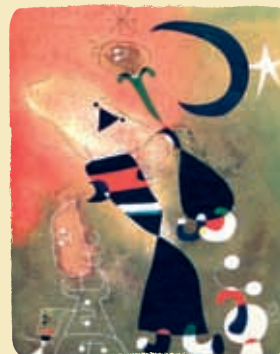

Marc Chagall galíciai szülőfaluját, gyermekkori emlékeit megörökítő festményei már az 1910-es években bővelkedtek valóságértelen elemekben (Én és a falum, 1911)

Fantáziavilágot megjelenítő képeivel a szürrealizmus francia előfutárának tekinthető a múlt század leghíresebb naiv festője, „a vámos” (Henri) Rousseau (Az álmom, 1910)

Joan Miró katalán festő gyermekrajzokra emlékeztető alkotásait játékoság jellemzi (Nő és madár holdfényben, 1949)

A látomások festői (szürrealizmus, 1924-)

A francia *sur réalisme* ('valóság feletti') kifejezésből szürrealistának nevezett irányzat a valóságot a képzelet világával ötvözte. Leghíresebb képviselői – Marc Chagall, Pablo Picasso, Salvador Dalí, Joan Miró, Paul Klee – néha lírai, máskor drámai látomásokat tárnak elénk festményeiken.

Hogy a képek egyike-másika mit is jelképez, arra maga Dalí válaszolt a legtömörebben: *Abból a tényből, hogy magam sem látom tisztán festményeim értelmét, nem következik, hogy nincs értelmük.*

Végül egy kis ízelítő az irodalom berkeiben is kalandozó Picasso *A farkoncsípett vágy* című szürrealista drámájából:

„A Rühönkosz Hotel folyosóján a vendégek tíz szoba ajtaja elé kitett két-két lába fájdalmasan vonaglik:

A 3-as szoba előtti két láb: Jaj, a sok fagyásom, jaj, a sok fagyásom, jaj a sok fagyásom.

Az 5-ös szoba előtti két láb: Jaj, a sok fagyásom, jaj, a sok fagyásom, jaj, a sok fagyásom.

Az 1-es szoba ajtaja előtti két láb: Jaj, a sok fagyásom, jaj, a sok fagyásom, jaj, a sok fagyásom.

(...és így tovább)

Végül az üvegajtók kivilágosodnak, s megjelenik öt sárgarépat rágó majom táncoló árnyéka.”

Mit is mondjunk? Festőnek azért jobb volt.

A svájci Paul Klee *Naphimnusz* (*Ad Marginem*) című képének középpontjában hatalmas, vöröslő Nap áll, a földi világ növényei, madarai, tárgyai a kép szélére kerültek (1930)

Pablo Picasso szürrealista korszakának kompozícióira a kiemelt vagy szétszabdalt testrészek jellemzőek (*Ablaknál ülő nő*, 1937)

Salvador Dalí katalán festő szürrealista képének tárgyai, épületei póklábú elefántok hátán lebegve emelkednek az ég felé (*Szent Antal megkísértése*, 1946)

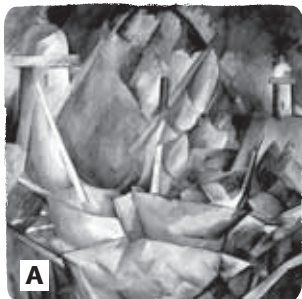
Dalí egységet és tisztaságot jelképező buborék-Világegyeteme és nimfája a kubista alkotásokra emlékeztet (*A szférák Galatheája*, 1952)

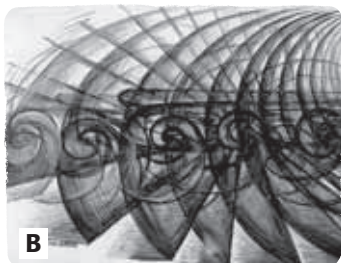
Pályázat 2.

1. Melyik stílusirányzathoz sorolnád az alábbi műalkotásokat?

1. dadaizmus
2. futurizmus
3. kubizmus
4. szürrealizmus

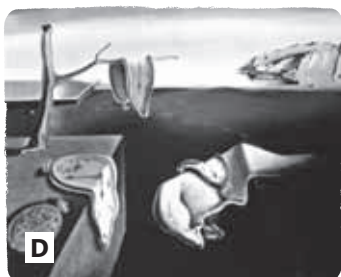
Georges Braque: *L'Estaque házai* (1908)

Giacomo Balla: *A motorkerékpár sebessége* (1913)

Marcel Duchamp: *Szökőkút* (1917)

Salvador Dalí: *Az emlékezet állandósága* (1931)

2. Stílusuk alapján állapítsd meg, ki festette az alábbi lovakat!

1. Marc Chagall
2. Salvador Dalí
3. Franz Mark
4. Tornyai János

Tornyai János: *Bús magyar sors: önéletrajz* (1908)

Franz Mark: *Kék lovak tömlőce* (1913)

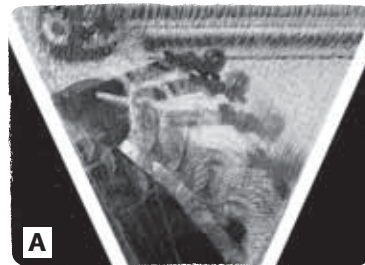
Salvador Dalí: *Képzeltbeli ló* (1949)

Salvador Dalí: *Átlátszó ló* (1952)

3. Melyik 20. századi irányzatokat képviselik az alábbi zenei tárgyú festmények?

1. fauvizmus
2. futurizmus
3. kubizmus
4. szürrealizmus

Giacomo Balla: *Egy zongorista keze* (1912)

Georges Braque: *Lány gitárral* (1913)

Henri Matisse: *Muzikusok* (1939)

Marc Chagall: *A zöld hegedűs* (1957)

4. Az első kubista alkotásként számon tartott *Avignoni kisasszonyok* című festményt a korabeli sajtó borzalmasnak, a természetet, illendőséget megcsúfolónak mutatta be. Ma külön teremben őrzik New Yorkban, a Modern Művészetek Múzeumában. Ki festette?

- a. Georges Braque
- b. Henri Matisse
- c. Pablo Picasso

Avignoni kisasszonyok (1907)

5. „Önmagában az, hogy valaki nem tud rajzolni, még nem jelenti azt, hogy jó festő lesz belőle” – állította a múlt század legmerészebb fantáziájú alkotója, aki azt is megállapította: „a szürrealisták és köztem az a különbség, hogy én szürrealista vagyok.”

A művész fő ismertetőjegye, világhírű bajusza – mint mondta – jól működő antennaként fogta fel a világ rezgéseit.

Mi a festő neve?

- a. Salvador Dalí
- b. Paul Klee
- c. Joan Miró

6. Pablo Picasso hatalmas, szürrealista festménye a spanyol polgárháború idején történt szőnyegbombázások során elsőként lerombolt városnak állít emléket (1937). Mi a város neve (és a festmény címe)?

- a. Alicante
- b. Granada
- c. Guernica

7. A 19–20. század legnagyobb festői közt sokan „kerülő utakon” jutottak el a hírnévig. Auguste Renoir fiatalkorában porcelánfestő volt, Koszta József fényképészinas, Rippl-Rónai József patikussegéd, majd házitanító. Mészöly Géza és Fényes Adolf jogot tanult, Ferenczy Károly jogi és mezőgazdasági oklevelet szerzett, majd földbirtokán gazdálkodott.

Társítsd az alábbi művészek nevét tanult mesterségükkel, hivatásukkal:

1. Csontváry Kosztka Tivadar	a. asztalos
2. Paul Gauguin	b. jogász
3. Vincent van Gogh	c. patikus
4. Henri Matisse	d. pénzügyőr (vámos)
5. Munkácsy Mihály	e. református lelkipásztor
6. Henri Rousseau	f. tengerész, majd tőzsdeügynök

Csillag István rajza

Térkép e táj...

Annak ellenére, hogy a vizuális érzékelés, a látás milyen régóta alapvető fontosságú az ember számára a modern térképészet meglehetősen új keletű foglalatosság és tudomány. Tudomány, hiszen egy jó térkép feladata nem az, hogy lekicsinyítve rögzítsen egy képet, amit amúgy a valóságban is láthatunk (például egy város látképét egy kilátóból), hanem az, hogy szemmel érzékelhetővé és egyúttal megérthetővé tegyen olyasmit, amit nem láthatunk egyben. Hiszen egy jól kezelhető térképen megjelenhet akár az is, hogy a Föld mely pontjain található fókákat, míg a valóságban biztosan nem láthatjuk egyszerre az antarktiszi és a grönlandi telepeket.

Ez nem azt jelenti, hogy jóval a modern térképészet megjelenése előtt ne készültek volna különböző ábrázolások a világról. Ezek azonban érthető okokból nem számoltak a Föld alakjával és így azzal a problémával sem, hogy miként lehet egy gömb alakú test felszínét síkban ábrázolni. Amíg csupán kisebb terület vázlatáról volt szó, ez nem okozott problémát, de az egész ismert világ képi ábrázolása már jobbára úgy történt, mint amikor valaki elindul otthonról egy hosszú papírcsíkkal és útja mentén minden jellegzetes tereptárgyat lerajzol, de nem ábrázolja, csak felírja, hogy közben jobbra vagy balra fordult. Az eredmény egy hosszú, egyenes térkép, még akkor is ha közben esetleg körbeértünk. Idővel ugyan legalább a helyes tájolást (ha kezemben egy térképpel állok egy ponton akkor a tereptárgyak – hegyek, patakok, házak stb. – a valóságban és a térképen is ugyanabba az irányba legyenek tőlem) megkísérelték megoldani, de sokáig ez sem sikerült tökéletesen.

Vizsont ezek a térképek sokszor szinte tobzódtak a látványban, készítőik igazi műalkotásnak szánták őket. A gondosan kidolgozott metszeteken külön ábrázolták a hegyvonulatokat, a városokat apró házakkal és tornyokkal jelölték, a tengeren hajók úsztak és az ismeretlen északi vagy déli vidékeken soha nem látott, mesés szörnyek és hatalmas vagy éppen törpe emberek barangoltak.

A modern térképészet a felfedezések korában született, előbb a partvidékek gondos, geometriai és geodéziai felméréseivel, majd a Föld körülhajózása után a vetülettel készített világtérképekkel. A vetület azt mutatja, hogy ha a gömbfelszínt síkban kiterítjük – úgy,

mint ha egy papírból készült gömböt szétvágnánk és a földre terítenénk – akkor hogyan kell ábrázolni ahhoz, hogy a pontjai közti távolságok vagy a tárgyak egymással bezárt szögei vagy az egyes területek aránya megmaradjon. Például ami eddig kétszer akkora területű volt, ezután is kétszer akkora területű maradjon. Ez hozta el a térképészet aranykorát.

És persze a folyton növekvő igények arra, hogy minél több dolgot térképeken ábrázoljunk. Szinte lehetetlen felsorolni mindazt, amit idővel térképen ábrázoltak, hiszen az állam és a magánszféra egy idő után már szinte versenget a térképek felhasználásában. Az előbbinek szüksége volt az adóalapot képező házak, földbirtokok területének, minőségének felmérésére, a katonák használható térképekre vágytak manővereikhez, a folyó ►

Magyarországról készült első térkép (1514-1528 között készítette Lázár bíborosi titkár és munkatársa, Jacob Ziegler matematikus). Kézzel színezett fametszet, nagysága 55 x 78 cm, méretaránya kb. 1 : 1.152.000.

Cinikus film egy romantikus hősről

Robin Hood: Douglas Fairbanks

Gondolom, alig van olyan ember, aki ne ismerné Robin Hood, a sherwood-i erdő hősének legendáját. Van róla könyv (magyarul a kiváló Mándy Iván írt róla ifjúsági regényt), dal, kép, képregény, film – ami belefér.

Ami a filmet illeti, a legenda első nagyívű mozgóképes feldolgozása 1922-ből származik (az 1913-as korai némafilmet nem számítom most), főszerepben Douglas Fairbanks-

szel. (Külön szöveg szólhatna arról, ki ez a Fairbanks, de erre itt nincs keret, nézz utána, nyájas Olvasó, érdemes – már ha érdekel a filmtörténet.) Az azóta eltelt kilencven év alatt többtucatnyi Robin Hood-remake született. Személyes kedvencem az 1938-as, már hangos és színes változat, főszerepben Errol Flynnel. Ezt egyébként a magyar Kertész Mihály rendezte, nem is rosszul. Benne van minden ro-

► szabályozásához el kellett dönteni az új nyomvonalat, a városok átalakítása, új utak, negyedek építése, víz vagy gázvezetékek lefektetése sem történhetett enélkül. A vasútépítéshez ismerni kellett a talaj adottságai mellett a terep emelkedését, a pontos távolságot az állomások között. Az iskolákban megjelentek az atlaszok, a történelem, az államok, folyók és hegyek, a vasúthálózat, később a gazdaság térképi ábrázolásával. A turisták szerettek volna eligazodni Londonban vagy Milánóban, Budapesten vagy Bukarestben, ehhez is térképeket hívtak segítségül. A sport sem maradt ki a térképek özönéből, az első kerékpárosversenyeken éppúgy ezt használták tájékozódásra, mint a mai rally

futamokon. Sőt. A térképek sportja is megszületett, a tájfutás és társai (tájkerékpározás, tájsífutás, tájékozdási bűvárúszás), itt a versenyzők egy térkép segítségével találják meg azokat a pontokat, ahol pecsételniük kell. A lényeg mindig ugyanaz: a térkép segítségével, a jeleket ismerve és némi képzelőerővel a valóság is elképzelhető.

Igaz, a modern technika egyre kevesebb teret hagy a képzelőerőnek. Az új tájékozdási rendszerek, mint a GPS a számítógéppel vagy okostelefonnal összekötve már helyettünk tájékozdunk. A képernyőn pedig immár nem csak a térképet láthatjuk, hanem egy-egy hely fotóit is.

mantika, amit a kámszás-íjas banditához kapcsolható (az újabb kutatások szerint ugyanis Robin Hood földi mása, sajna, nem volt több egyszerű rablónál). Aztán ott van a szerintem bűnrössz, Kevin Reynolds-féle *Robin Hood, a tolvajok fejedelme* (1991-ből, Kevin Costnerrel a főszerepben), vagy az átlagon felül vicces *Robin Hood, a fuszeklik fejedelme* (1993, Mel Brooks rendezésében). Megjegyzem, utóbbi a Costner-féle komoly film paródiája.

2010-ben, a Reynolds-film után közel húsz évvel, sokan gondolták, hogy megérett az idő a téma újabb feldolgozására. A feladat ráadásul a legendás Ridley Scottra hárult. Nem sorolom az összes jelentős munkáját, de azért álljon itt néhány példa: *Párbajhősök*, *Nyolcadik utas: a Halál*, *Szárnyas fejvadász*, *Gladiátor*, *Hannibal*. Nagyon nagy rendezőről van tehát szó.

Na most, ha megfigyeljük, a korábbi Robin Hood-feldolgozások többnyire az alapsztorit gyúrnak újra. Ezek szerint Oroszlánszívú Richárd angol király a Szentföldre megy keresztsháborúzni, az otthon maradt János herceg pedig gátlástalanul a trónra tör, ráadásul nyúzza a kies Albion népét kegyetlenül. Kell hát egy hős, aki ringbe lép az igazság oldalán: Robin of Loxley, vagyis Robin Hood. Ennek a sztorinak sok köze a valósághoz nincs, viszont – talán a népmesészerű ismétlődés miatt is – kiválóan szórakoztatott és szórakoztat ma is. A fegyverek Scottnak azonban nem fűlt a foga a klasszikus sztori újracsozásához. Kapta magát, és Brian Helgeland forgatókönyvíró hathatós segítségével csinált valami mást. Egy ideje divatba jött Hollywood háza táján az előtörténetek megfilmesítése. Gondoljunk csak a *Batman: Kezdődik!* című filmre vagy a *Csillagok háborújának* időrendi sorrendben negyedik, ötödik és hatodik részére. Nos, Scott és csapata is valami hasonlót talált ki. Az ő hőse egy Robin Longstride nevű íjász (vagyis egy Akárki), aki elkíséri Richárd királyt a Szentföldre, majd a hadjárat után haza,

A főszerepben Errol Flynn

ROBIN HOOD, színes, amerikai-angol kalandfilm, 148 perc, 2010 (12)

Rendező: Ridley Scott / **Forgatókönyvíró:** Brian Helgeland / **Zeneszerző:** Marc Streitenfeld. **Szereplő(k):** Russell Crowe (*Robin Longstride/Robin Hood*), Cate Blanchett (*Marion Loxley*), Max von Sydow (*Sir Walter Loxley*), Mark Strong (*Sir Godfrey*), William Hurt (*William Marshall*)

ám útközben, egy szókimondó megjegyzés miatt, kalodába kerül. Ráadásul a király is meghal. Ezért hősünk (a tisztességes, elv- és koronahű katona, illetve az agyafúrt, önérdékelt kellőképpen szem előtt tartó vagány keveréke) úgy dönt, kezébe veszi a sorsát és elhagyja a vezérét vesztett sereget. Csakhogy a Sors közbelép, és váratlan fordulatok egész sorát követően íjászunk végül azon kapja magát, hogy a kissemmizettek és megalázottak oldalán és érdekében harcol. Viszont továbbra sem az időközben királlyá koronázott János herceg ellen. Az alapvető pálfordulás a két és fél órás filmidő végén következik be, amikor a francia király seregét legyőző angol had névleges vezére, János király nem tartja be a nemességnek tett ígéretét. (Enyhén szólva túlzás, jegyzem meg, hogy a készítőik úgy ábrázolják Robin Hoodot, mint a híres Magna Charta háta mögött álló elmét. Ez nagyon vicces.) Hát így lesz az Akárkiból Robin Hood, az angol legendárium egyik legnagyobb hőse.

És ez még rendben is volna. A baj ott kezdődik, hogy a készítőik valamiért úgy gondolták, a feltételezett történelmi (?) hitelesség örvén mindenféle romantikát, mítoszt, legendát ki kell iktatni a történetből. Ez ugyan sikerült is nekik, viszont a néző továbbra is úgy nézi a filmet, mint egy Robin Hood-történetet. Vagyis meseként nézi azt, amit a készítőik nem szánnak annak. Egész bonyolult kommunikációs zavar az eredmény. A vásznon történik valami, miközben a vászon előtt ülők valami mást várnak. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy nem lehet játszani a befogadói elvárásokkal, viszont ha az ilyen értelmű játékból átfogó koncepció lesz, felmerül az öncélúság veszélye. És ez baj, nagy baj. Még akkor is, ha valakit történetesen Ridley Scottnak hívnak, és nagyon nagy filmrendező. Ezek alapján csak így tudom ajánlani ezt a Robin Hoodot: így nem kellene megcsinálni...

Algyógy és környéke

Erdély legrégebbi körtemploma

A múlt évben sok más osztállyal együtt mi is beneveztünk a *Sulijó* versenybe, amit az Algyógyi Ifjúsági Központ szervezett, és bár nem voltunk a nyertesek között, úgy döntöttünk, hogy pár napot eltöltünk a településen.

Algyógyra autóval és autóbusszal egyszerűbb az eljutás, mert bár vasútállomás is van a településtől nem messze, ott csak a személyvonatok állnak meg.

A település fő látnivalói gyakorlatilag a tábor területén belül helyezkednek el, itt található Erdély legrégebbi körkápolnája és egy, a 16. században épült (ma református) templom is. A településtől nem messze található Algyógyfürdő, amely a legrégebbi idők óta, amint azt neve is mutatja, fürdőként volt ismert és messze földön elismert.

Algyógyról aránylag könnyen elérhető Piski és Déva is. Előbbi fontos vasúti csomópont (Simeria), de ugyanakkor az 1848-as szabadságharc egyik fontos helyszíne is, Bem József vezetésével a Sztrigy hídjáért folyt ott heves csata. A piski Arborétum Erdély egyik legrégebbi, legérdekesebb, legfestőibb hasonló jellegű helye, amely számos növényritkaságnak és faóriásnak ad helyet a hatalmas területen.

Déva városa elsősorban váráról híres, amely nem is annyira stratégiai és harci fontossága miatt ismert, hanem a *Kőműves Kelemen* népballada miatt. A város fölött

uralkodó építmény ma már felvonóval is látogatható, a város és a környék jelentős turisztikai célpontja. Érdekeség, hogy a felvonó kiindulópontja a dévai tornásziskola mellett található, ahol neves tornászok szobrai között Szabó Kati, háromszéki, zágoni származású olimpiai bajnok tornászlány mellszobra is megtalálható.

A várban látható egyébként Dávid Ferenc, Erdély első unitárius püspökének síremléke is. A vár egy része az 1848-as szabadságharc végén felrobbant.

És az sem mellékes, hogy, a figyelmeztető táblák szerint, a vár kövei között viperek is előfordulnak...

Déva vára madártávlatból

Cimbi naplója

Sziasztok!

Most látom, hogy a Cimbor a kíváncsi díjakok lapja. Keszdem érteni, hogy a mi osztályunkba miért nem engedi a magyartanárnéni hogy vegyünk ujságot. Met fél, hogy aki kíváncsi, hamar megöregszik, s nem akarja, hogy mi öregek legyünk, met akor ő még öregeb lessz. Pedig már így sem fijatal, bár igaz, a bajussa nem öszül úgy mind a haja töve. Anyira régimodi, hogy a mobiltelefonba mindig benehaggya a töltöt mert aszisz a telefonhoz kábel kell. Egyébként neki is pont ojan a jelszava mind nekem, 4 csillag. Na de nem is foglalkozok töbet vele, mexoktam már, hogy a kedves és jo tanár ojan ritka mind a boldog emós, ugyhogy a tanárnéni miatt se agódok töbet.

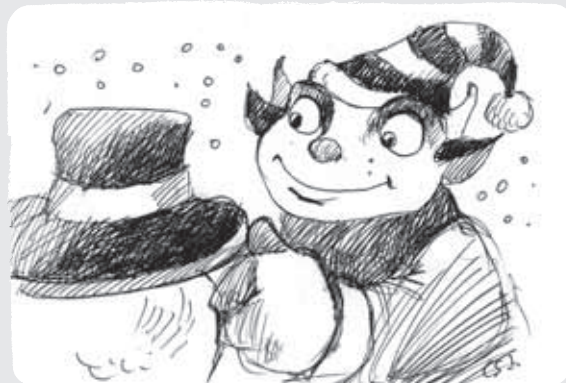
Inkább leirom hogy mijen érdekes történt a Zangyalkával. Roszul jegyezte meg a cimemet, és a biciglit amit kértem, véletlenül a szomszédba tete le. Én másnap haza is hoztam, igaz, sírt a szomszéd gyermek, amikor kicsavartam a keziből, de kiderült hogy igazam volt, met ő nem kért biciglit. Én pedig igen, sa pabbácsi megmonta, hogy Jézuska mindent hall. Jött az apukája is a bicigli után, de szerencsére apuci is erősebb, így a bicigli amit a Zangyalka rossz hejre tett, nálunk maradt. Egyelőre csak a szobába tekerek, mind anyuci, csak az a különbség, hogy az anyémen van kerék, az anyucién nincs.

Közben bekapcsolodtam a városi takarítási programba is. Nagyon jól haladunk, egyre tisztább a város. A jelszót a polgármesterbácsi találta ki, hogy tiszta város leszünk, sült galambot eszünk. Jól is laknak a zemberek, és a szobrok és a járdák is tiszták maradnak. Apuci már rég megmonta, hogy meglátod Cimbi, a világ ojan, hogy egyszer te vagy a szobor, segyszer a galamb. Na most eljöt a galambok ideje!

Végezetül év végin egy esemest küldök nektek, hogy ha már nem let mégse világvége, akkor legyen egy nyugott és főleg boldog új évetek:

*Szomorúan néz most a húsvéti nyúl,
met ijenkor a Hóember a zúr,
hul a hó, szikráznak a fények,
kivánok nektek egy boldog újévet!
Elmúlt az ősz, eltelt a szüret,
éjjen a csengő s a hoszú szünet!*

Egy kis „segítség”

Csillag István rajzai

A LATERNA MAGICA rovat
szeptemberi pályázati felhívására
érkezett írásokból közlünk
ezúttal is.

Csillag István rajza

DEMETER KATINKA

VIII. o. / Székelyszáldobosi Általános Iskola

A XXI. század Don Quijotéja

**Egyéni szövegértelmezés a Quimby együttes: Don Quijote ébredése
c. számának dalszövege nyomán**

A dal egy hajléktalan fiatalról szól, aki – mint a regénybeli Don Quijote, a nemes lelkű lovag – szélmal-
mokkal küzd, melyek erősebbeknek bizonyulnak, mint
ő. A különbség csak annyi, hogy a lovag a szélmalmo-
kat látja holmi ellenségnek, a kukázó XXI. századi haj-
léktalan pedig az ellenséges világot tekinti úgy, mint
az emberrel szembenálló szélmalmost.

A kukák hajtogatása közben, megbújva a kerthelyi-
ség egyik sarkában, koszban és mocsokban bóklász-
va, kócos, gondozatlan hajjal, egy szál sapka nélkül az
ősz-téli viharban, álmokat kerget ez a
szerencsétlen fiatalember. Épp most
van túl egy újabb tragédián: meg-
gyilkolták azt, akit szeretett... S hány
rég szerelme vált már a kábítószerek
áldozatává!

A valamikori haverok is eltűntek: vagy kimúltak,
vagy leléceltek. Ő itt maradt, mementónak. A nagy-
városok kiszűrődő zajában vergődik szegény lélek, a
sápadt telihold fényénél, mint holmi foszforeszkáló
lúdérc, a temetők éjfél kísértete...

A megannyi nyomorúság, testi-lelki szenvedés
kikezdte szegény fiú idegrendszerét: mindenütt az
ellenséges külvilág zárja-veszi körbe. Épp csak meg-
tűrik, lenézik, elnéznek fölötte – nem vállalja senki
vele a közös sorsot. Odavetnek neki egy-egy kurta
szót, s mint a haldoklónak, hazudnak, hogy helyrejön
minden...

A tengernyi tömeg nyomására az árral úszó hallá
vállik, aki a kábítószerek és a mindenféle orvosi vegy-
szerek játékszereként tengeti napjait. Egyetlen kincse
van: egy tükör, melybe ha beletekint, fel-feleszmél
egy-egy pillanatra, s ezekben a világos perceiben tud-
ja, hogy a mélypontra jutott.

Zárt elmeosztályra került, ahol tucatnyi hozzá ha-
sonló fiatal csak arra vár, hogy teljenek a napok. Már
csak ezek közül választhat: minden mást maga mö-
gött hagyott. A kérdés az, hogy egyáltalán van-e már
olyasvalaki ezek között, akit partnerének választhat...

Lehet, hogy most ébredt fel igazán ez a XXI. száza-
di Don Quijote. (De van-e élet a romokon túl?)

GYÖRGY EVELYN KINGA
Az én donkihótém

Legnyugtalanabb pillanatomban ott találtam magam a semmi közepén. A legsötétebb zugában az életemnek, a világom végén. Ahol a kétségbeejtően kapálózó gondolataimat már csak egy kert választotta el a szétfoszlástól. Engem pedig csupán egy kuka tartott, mert nekettem a hátam. Egy kuka állt köztem és a piszoár között, mi már eldugult a nyomorult életem haszontalan pillanataival. Meg kellett volna rendülnöm. És én csak ültem, eljátszoztam csapongó álmaim zuhatagával, miközben a kínzó illúziók hajamba túrtak. Ha felálltam volna, akkor lefejelem a holdat. De így ő volt a kalapom.

Merengtem. Lányok szíven merengtem. Úgy suhantak el mellettem, mint egy gyorsított felvételen. Én pedig „szívrebbenés” nélkül figyeltem a változatlanságot. A belőlük hömpölygő szabadság fonálát egy percig sem érinthettem meg. De elhasználtan, magam mellé dobva halmoztam a szemeteket. Néha magányomban kapirgáltam rajtuk. De csak néha, s akkor is tudatlan. A büntudat szívekből szőtt kötelét nyakamba csavarta, úgy fojtogatott. A földet kaparva azt kívántam, bárcsak a szeretet anyajegyét is ilyen könnyen levakarhatnám magamról. Csak vakarnám, ha lehetne.

A gondok sötét zubbonya rám nehezedett. Megrogytam alatta. A múltam próbált belevegyülni a jelen zavaros képletébe, sikertelenül. A szerelem mámorára már nem tépett meg, már csak kavargó foszlányokként élt a valamikori páratlan érzés. Vagyis páros. A megmaradt cafatok sem remélhettek jövőt. Kivégzésre voltak ítélve, az életem által. Halálbüntetés.

A lelkem jelent meg előttem. Lélektükör. Nehéz volt tekintetem a magaménak szegezni. Úgy látni magam, mint egy súlyos szerencsétlenséget, s még annak is csak a porát. Olyan volt, mintha egy próbafülkében felpróbáltam volna a szájalmas életet, és nem tudtam magamról levedleni sehogyan sem. Pedig nem állt jól. Határozottan nem.

És újból sötét.

Felidéztem barátaim vonásait, bár a birtokosrag fölösleges volt, és a felidézés is csak időpocsékolás. Nem voltak már ők sem, törlődtek, akár az arcképük, mi megkopott. Nem csodálom, mellettem? Kopasz voltam és csupasz.

A némaságban üvöltött rám az egyedüllét. Üvöltött, ordított, minduntalan. Nem volt ellenszerem a fülsüketítő csend sikolyaira. Az éjjeli csillagboltra menekült pillantásom, de ott sem lelt megnyugvásra. A telehold fakó palástját arcomra terítette, megvilágosítván magányom, még szájalmasabbá téve azt.

Bajok rohantak meg, kiszorítva bensőmet a húsbomból. Problémák támadtak védtelen szellememre. Az illúziók ismét feltűntek, csak sokkal veszedelmesebben, zavarosan süvítettek, belém-belém csípve, ide-oda taszítva. Ellenséges szélmalomok hasítottak lelkem egyes fájó pontjaiba, s valahol messze egy elhaló hang azt bizonygatta, hogy nem leselkedik veszély rám. A fantáziám elevenségének tituláltam a hatalmas vihart. De nem tudtam neki hinni. Vesződtem a gondokkal.

A jövőmre gondoltam. Az egyszerre közeli és ugyanakkor távoli jövőmre. Mi vár rám? Mi várhat szétszaggatott életem utolsó éveire, napjaira? Már mindent fehérnek látok, így előre, pedig ez még közel sem lesz a Mennysország, nem lesznek fellegek. A legtisztább kép egy fehér kesztyű, kezében lesz perceim adagolója. És amint majd a fegyverét kegyetlenül belém szúrja, ott már fogom tudni, hogy nincs sok hátra. A vénáimon keresztülhatol, elterjesztve a mérget, mi majd megöl, de ezt akkor még senki sem fogja tudni. Csak Én. Viszont akkor már nem leszek egyedül, lakatlan lelkembe lakó költözik, szellemem elhagyja önző testem. Szívem szabadon úszkálhat majd, határtalanul. Ennél jobban nem tudom elképzelni. Sajnos.

És jaj. Még mindig itt ülök világom peremén. Bajokkal karöltve, levakarhatatlan szeretettel a mellkasomon, körülöttem a szívek lidérceivel, hátam mögött, minő meglepő, a kuka. Bohóc lidércek. Ti, kik hülyítetek engem, életre-halálra. Hát melyikötöket válasszam? Egyik sem különb a másiknál. Ki lesz, ki segít bennebb és bennebb ráncigálni az életem a hitványság sűrűjébe? Ki lesz, ki elöki a kukát a hátam mögül, hogy zuhanjak a semmiség sűrűjébe? Ki lesz a partnerem a legnyugtalanabb pillanatomban?

ti
írtátok

I. Kis játékkalauz

Kecskerímélés

A kecskerím tulajdonképpen csak egy rímjáték. Egyetlen igazi szabálya van: a vers első sorának két utolsó szava olyan módon rímeljen a következő sor két utolsó szavával, hogy a két szónak csupán egy-egy betűje, lehetőleg a kezdőbetűje cserélődjék fel. A műfaj neve Vikár Bélától származik, tőle vannak az alábbi sorok is.

Kecskerímek

Lám, a kecske, hogyha té-láb,
összebucskázik a két láb;
ezek im
utánózzák: kecskerím!

További példák tőle, ám ezek kiegészítése már a ti feladatotok:

1. Gond

A milliomos féelme, hogy
A millióknak . . .

2. Telefon

Kiabálsz a telefonba,
S szavaidnak . . .

II. Nyelvhelyesség és játék

A. Szólásaink jelentős hányada mesterségek, foglalkozások szókincsébe tartozik. Társítsátok a következő szólásokat a megfelelő mesterségük, foglalkozásúak nevéhez! Például: lándzsát tör valaki mellett – katona, vitéz ('kiáll mellette'); lépre megy – vadász ('rászedik, becsapják')

Feleltessetek meg tehát foglalkozást, mesterséget az alábbi szólásoknak!

1. benne van a csávéban (nyersbőr érleléséhez használt lét tartó gödör) = csáva
2. egy kaptafára híz
3. hálójába kerít

4. borsot tör az orra alá
5. felszedi a sátorfáját

A szólás jelentését meg is kell magyaráznotok minden esetben!

B. Kakukktojás és helyesírás

Mi minden szót rövid pontos j-vel írunk az alábbiakban, nektek kell rájőnnötök, hogy melyik szó a kakukktojás, melyik esetében jelöljük másképp a j hangot, mint a többi esetében:

1. gerej / 2. puja, / 3. zshivaj

III. Képrejtvény

A képrejtvény esetében képnek, rajznak, illetve kép, rajz elemeinek kell szót, szavakat megfeleltetni úgy,

hogy a megfeleltetett szó vagy szavak a megfejtést eredményezzék. Ez esetben időszerű üzenetet rejtettünk el.

Hidak

Írjatok a meghatározásoknak megfelelő öt betűs szavakat a hálóba, a színes négyzetekbe nem kerül betű. Ha ezzel megvagytok, a hidak meghatározásainak megfelelően, írjatok szavakat a háló közepébe, ezúttal kerülnek betűk a színes négyzetekbe is, úgy, hogy felhasználtok egy vagy két betűt a már beírt szavak végéből és elejéből. Helyes megoldás esetén a színes négyzetek betűit felülről lefelé, soronként összeolvasva, Munkácsy Mihály magyar festő egyik képének a címe lesz a végő megfejtés! A számozott négyzetekbe kell betűt írni, az első oszlopba nem!

Meghatározások: **1.** Víziállatokról elnevezett csilgkép az Állatövben. **2.** Fekete madár. **3.** István királyunk „előneve”. **4.** Mely irányba? **5.** Nyáját hajt. **6.** Rettenetes, ijesztő. **7.** Matéria. **8.** Kelepelő madár. **9.** Lábbal tipor. **10.** Születésnap gyertyás sütemény.

Hidak: **A.** Vidám műsor, jelenetekből, zenéből. **B.** Szerencsét hozó tárgy. **C.** Száját nyitogatja. **D.** Evezős verseny. **E.** Földbe el temettet.

A	1								6				
B	2								7				
C	3								8				
D	4								9				
E	5								10				

IV. Fogás kérdés

A kérdésre csak olyan szóval válaszolhatsz, amelyik *-ka* vagy *-ke* végződést kap. Például: Melyik betűből lesz állat? Béka.

Melyik betűből lesz növény?

Fricska

Ünnepek, megemlékezések

Két nagy naptári ünnepünk is volt mostanában: a karácsony és az újév. Vannak olyan képeslapok, üdvözletek, amelyeken kis kezdőbetűvel írva szerepelnek olyan ünnepeink, nevezetes napjaink, mint *karácsony*, *újév*, *húsvét*, *pünkösd*, *szilveszter* stb. És ez így is helyes. Az előbbieket esetében a nagy kezdőbetű csak mondat elején indokolt tehát. Sajnos, az ünneprontó helytelen írásmód még az ünnepre elküldendő, az üzletekben kapható lapok némelyikéről sem hiányzik. Még az olyan durva hibák is föllelhetők, mint amilyen az ünnep n-jének meg a kellemes l-jének, az esztendő ő-jének, a kíván í-jének röviden írása, valamint az ünnep ü-jének ű-vel jelölése. Nem is beszélve az *újév* szavunk írásmódjában tapasztalható következetlenségről,

tájékozatlanságról. Az *újév*, ha egybeírjuk, az év első napját jelenti, egyetlen ünnepra vonatkozik. Különírva pedig az egész, 365/366 napos esztendőre.

Ünnepek előtti jó szokásunk, hogy fokozottabb tisztaságra, rendre, otthonosságra törekszünk. Jobban odafigyelünk a szépre. Ez anyanyelv-használatunk háza táján is kívánatos, ünnepek után is. Ne fordulhassanak elő a következő nyelvi szörnyszülötthöz hasonlók: „Engedje meg, hogy felköszöntsem 40 éves születésnapján”. (A *Halló, itt Magyarország!* című, külföldieknek készült magyar nyelvkönyv 78. oldaláról idéztem.) Ugyebár, nem a születésnap 40 éves, hanem az ünnepelet. Helyesen azt kellett volna írni: „negyvenedik születésnapján”. Tehát az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetségének sem 20 éves évfordulója volt 2012-ben, hanem a 20. évfordulója.

Plusz egy vicc

Írjátok be a megadott szavakat a mellékelt hálóba, majd másoljátok át a számozott négyzetekbe került betűket az alsó, kis háló megfelelő számú négyzeteibe. Helyes megfejtés esetén ott az alábbi vicc poénja lesz a megoldás:

Pistike megkérdezi a tévében éppen focimeccset néző apját, földrajz tanulás közben:

- Apu, hol van Nepál?
- ...! - felel idegesen a megzavart apuka. (A poén a rejtvényben.)

2 betűsek: AG, ÁG, BU, CZ, HI, LÉ, LZ, NŐ, ÓN, RI, SA, UZ

3 betűsek: BEL, CSI, ÉGŐ, FÜR, HIG, REG, VAN, VON

4 betűsek: AMÁL, CSUK, ESIK, LESZ, LIRA, OLIV, RÚZS, SUBA, SÚLY, SZIV, TIDE, ÜTEG

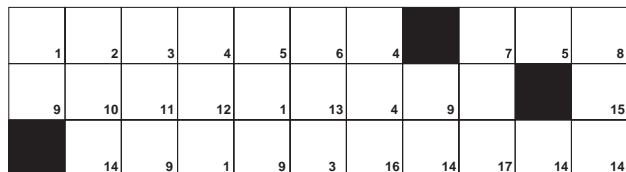
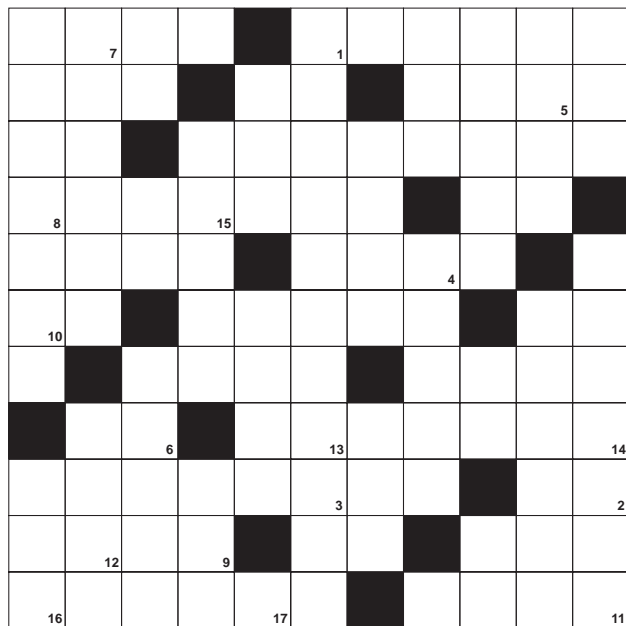
5 betűsek: DERES, ELŐKE, ETELE, KÖVEZ, SZABÓ

6 betűsek: IKONOS, KIFELE, MEGÖLŐ, SZELEL

7 betűsek: ARAGONA, GÖRÖGÖS, KASTÉLY, RÁVEZET

8 betűsek: CSAVAROS, KIKERESŐ

9 betűs: KIKÖTŐVÁROS

Anagramma rejtvény

Az első háló oszlopaiban lévő szavak összes betűjének felhasználásával alkossatok új, ötbetűs szavakat, és ezeket írjátok be az üres háló megfelelő oszlopaiba. Ha jól dolgoztatok, akkor a kiemelt középső sorban egy védett növény neve lesz a végső megfejtés! Hosszú és rövid magánhangzó között nem tettünk különbséget!

K	S	C	R	L	S	M	M	O	E	D	K
O	O	S	I	A	A	Á	I	L	S	A	O
R	R	I	S	K	V	S	N	V	Z	C	R
Á	O	K	K	Á	A	O	T	A	I	O	O
N	Z	Ó	A	S	S	L	A	S	K	S	M

					Ritka férfinev	Útnak eredés	A végén ájd!	Orvosnál mondjuk	A... szérún, Ady vers	Kisbaba bútora	Sánc	
					A költő verse							↘
					Vég, angolul			Lónév				
					Inda közepel!		Égés- termék	Kálium				
					Kemény hangsor		Bízik benne	Tengeri emlős				
								Francia Sára				
	A képen látható költő	Bőven áraszt	Ruhát vízben tisztít	Túlzott tisztélet	Orra bukik						Liter	
											Kis kecske	
Jó barát					A teve rokona				Török tiszt volt			
					Időmérő javító				Talp szélei!			
Hibáztató						Sebet okoz					Határrag	
						Arab ország					Beteget gondoz	
Van ilyen komédia is							Fehér megyei falu lakója					
							Kénsav					
Juttat, népiesen			Lakatól				Hidogén		Hálót szövő állat			
			Ügyész emeli				Szagló szerv		Sírkert			
	CS	Ruhát simító						Állóvíz			Névelő	
		Gőzzel telt						Magyar humorista			Körüllevő	
Katolikus főpap					Igazságot kerülőgató							... kérték, magyar TV műsor
					Parlag							
Mocsári növény				Urán		Lendület				Lányunk férje		
				Szófaj		Etele, becézve				Szabad- gyakorlat		
Doktor, röviden			Helyeslés				Bemázol					
			Genf egyik fele!				Kóc végei!					
Nagy erővel mozgat						Nagy, kerek jelvény						
						Nitrogén						
								Mindig tartó				

Csillag István rajzai

	Magyar népdal-énekesnő	Regény-szerző	A hátahoz	Lopakodó	Szent István felesége	Pata közepel	Elgondolás megfogalmazása	
Cirogat	▶							Héber férfinév
Izmosítás	▶							▶
Összeköt	▶					Állóvíz	▶	
Spanyol autójel		Dalol				Kálium	▶	
Fűszer			Kutya háza			A föld felé		Lámpát kikapcsol
			Gomolyog			Okosít		Paripa
Hegedű van benne				Polcról levesz				
				Skálahang				Szkladárab
Ipszilon		Kézi mérték					Tekergő	▶
		Nézd, angolult!					Maros megyei város lakója	
Elevenen					Nulla			Tetőfedő iparos
					Modern kezdett!			Névmás
Szőlőfajta				Regélő				A nagy varázsló
				Női név				Női név
Durcás, zord						Gát szélel!		Szófaj
						Német autójel		Férfi név
Magyar énekes					Erre a helyre		Tartozik	
					Nemesgáz		Szundikáló	
A sugár jele a mértanban		Belga város				Enyhe fenyítés		Origó
		Becézett Odón				Szlovák, gúnyosan		Alumínium
Növény része			Tiltás			Nem enged		Juttat
			Névelő			Puskát elsüt		Luxemburg autójele
Porciózó							Bünt beismerő	
Az énekesnő lemeze	T						ZS	

Szelvény

Cimbora Kalácsa Pályázat • 2013. január / 2. FORDULÓ

Név: _____

Iskola, osztály: _____

E-mail cím: _____

Otthoni postacím: _____

Telefonszám: _____

- Fejtsétek meg a feladványokat, és töltsétek ki a szelvényt.
- Gyűjtsétek össze a három forduló szelvényét (a decemberi, januári és februári Cimborából).
- A három forduló megfejtését egy borítékban küldjétek el a szerkesztőségünk címére. (Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7. szám, 520055, Sepsiszentgyörgy)
- Egy borítékban többen is postázhatjátok megfejtéseiteket.

Beküldési határidő: 2013. március 5.

Barangoló pályázati kérdések

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

Szócsovargó

- I. 1.
2.
- II. A.
- B.
- III.
- IV.

Keresztrejtvények

1.
2.
3.
4.
5.

KÓNYA ÉVA

Valóság és álmovilág magyar festők vásznain

Paál László barbizoni erdőben festett, lírai hangulatú képei, erdőrészeletei a természet nyugalmát, harmóniáját tükrözik (Erdőrészlet, 1876)

Az alföld festőjeként ismert Koszta József posztimpreszionista stílusban festett, realista témájú képein a paraszti élet tárul elénk megrendítő szépséggel (Hazafelé)

A magát Napút-festőként meghatározó Csontváry Kosztká Tivadar festményein a szimbolizmus és a szürrealizmus elemei is felbukkannak (Zarándoklás a cédrusokhoz Libanonban, 1907)

Mészöly Géza a magyar falvak sajátos hangulatát örökítette meg festményein (Faluvége, 1880 körül)

A szürrealizmus egyik magyar előfutárának tartott Gulácsy Lajos álmovilágának alakjai egy általa kitalált országban, Nakonxipánban élnek (Nakonxipánban hull a hó, [részlet] 1910 körül)

Napfényben ragyogó házak, szürkés-lilás árnyékok teszik különlegesen széppé Fényes Adolf falusi udvaron babot fejtő fiatalokat ábrázoló festményét (Babfektők, 1904)

cimborá

JÖN!

JÖN!

JÖN!

A **Szín-tér** rovat
grafikai és festészeti
pályázata
a februári Cimborában

www.cimborá.net